

MATERIALİZMİN TƏNƏZZÜLÜ

HARUN YƏHYA
(ADNAN OKTAR)

MÜNDƏRİCAT

✚ GİRİŞ

✚ MOLEKULLARIN MÖCÜZƏSİ: TƏKAMÜL NƏZƏRİYYƏSİ
YOX OLDU

✚ CANLILARDAN YARADILIŞ DƏLİLLƏRİ

✚ TƏKAMÜL NƏZƏRİYYƏSİNİN TƏNƏZZÜLÜ: YARADILIŞ
HƏQİQƏTİ KONFRANSI

✚ MADDƏNİN ARXASINDAKI BÖYÜK SİRR

✚ NƏTİCƏ

YAZIÇI VƏ ƏSƏRLƏRİ HAQQINDA

Harun Yəhya təxəllüsündən istifadə edən yazıçı Adnan Oktar, 1956-cı ildə Ankarada anadan olmuşdur. İbtidai və orta təhsilini Ankarada almışdır. Daha sonra İstanbul Memar Sinan Universitetinin İncəsənət fakültəsində və İstanbul Universitetinin Fəlsəfə bölməsində təhsil almışdır. 1980-ci illərdən bu yana imani, elmi və siyasi mövzularda bir çox əsər hazırlamışdır. Bununla yanaşı, yazıçının təkamülçülərin saxtakarlıqlarını, iddialarının əsassızlığını və darvinizmin qanlı ideologiyalarla olan qaranlıq əlaqələrini ortaya qoyan çox əhəmiyyətli əsərləri vardır.

Harun Yəhyanın əsərləri təxminən 30.000 şəklin olduğu cəmi 45.000 səhifəlik külliyyatdır və bu külliyyat 73 fərqli dilə tərcümə edilmişdir.

Yazıçının təxəllüsü inkarçı düşüncəyə qarşı mübarizə aparan iki peyğəmbərin xatirəsinə hörmət olaraq adlarını yad etmək üçün Harun və Yəhya adlarından götürülmüşdür. Yazıçı tərəfindən kitabların üz qabığına Rəsulullahın (s) möhürünün olmasının simvolik mənası isə kitabların məzmunu ilə əlaqədardır. Bu möhür Quranın Allahın son kitabı və son sözü, Peyğəmbərimizin (s) Xatəmül-Ənbiya olduğunun rəmzidir. Yazıçı bütün əsərlərində Quranı və Rəsulullahın sünnesini özünə rəhbər etmişdir. Bu şəkildə inkarçı düşüncə sistemlərinin bütün təməl iddialarını bir-bir ortadan qaldırmağı və dinə qarşı yönələn etirazları tam susduracaq son sözü söyləməyi əsas almışdır. Böyük hikmət və kamal sahibi olan Rəsulullahın möhüründən bu son sözü söyləmək niyyətinin duası olaraq istifadə edilmişdir.

Yazıçının bütün əsərlərindəki ortaq hədəf Quranın təbliğini dünyaya çatdırmaq, beləliklə, insanları Allahın varlığı, birliyi və axirət kimi təməl imani mövzular üzərində düşünməyə sövq etmək və inkarçı sistemlərin əsassız təməllərini və azğın tətbiqlərini gözlər önünə çəkməkdir.

Necə ki, Harun Yəhyanın əsərləri Hindistandan Amerikaya, İngiltərədən İndoneziyaya, Polşadan Bosniyaya, İspaniyadan Braziliyaya, Malayziyadan İtaliyaya, Fransadan Bolqarıstana və Rusiyaya qədər dünyanın əlavə bir çox ölkəsində sevilərək oxunur. İngilis, fransız, alman, italyan, ispan, portuqal, urdu, ərəb, alban, rus, boşnaq, uyğur, indoneziya, malay, benqal, serb, bolqar, çin, danimarka və isveç dili kimi bir çox dilə tərcümə edilən əsərlər, xarici ölkələrdə geniş oxucu kütləsi tərəfindən izlənilir.

Dünyanın dörd tərəfində fəvqəladə təqdir toplayan bu əsərlər bir çox insanın iman etməsinə, bir çoxunun da imanında dərinləşməsinə vəsilə olur. Kitabları oxuyub araşdıran hər kəs bu əsərlərdəki hikmətli, dolğun, asan aydın olan və səmimi üslubun, ağıllı və elmi yanaşmanı dərk edir. Bu əsərlər sürətli təsir etmə, qəti nəticə vermə, etiraz və təkzib edilə bilinməyən xüsusiyyətləri daşıyır. Bu əsərləri oxuyan və üzərində ciddi şəkildə düşünən insanların artıq materialist fəlsəfəni, ateizmi və digər azğın fikir və fəlsəfələrin heç birini səmimi olaraq müdafiə etmələri mümkün deyil. Bundan sonra müdafiə etsələr də, ancaq duyğusal inadla müdafiə edəcəklər. Çünki fikri dayaqları aradan qaldırılmışdır. Dövrümüzdəki bütün inkarçı cərəyanlar Harun Yəhya külliyyatı qarşısında fikirlə məğlub olmuşlar.

Şübhəsiz, bu xüsusiyyətlər Quranın hikmət və ifadə təsirindən qaynaqlanır. Yazıçı bu əsərlərə görə öyünmür, yalnız Allahın hidayətinə vəsilə olmağa niyyət etmişdir. Bundan başqa, bu əsərlərin çap və nəşrində hər hansı maddi qazanc güdülür.

Bu həqiqətlər göz önünə alındıqda insanların görmədiklərini görmələrini təmin edən, hidayətlərinə vəsilə olan bu əsərlərin oxunmasını təşviq etməyin də çox əhəmiyyətli xidmət olduğu ortaya çıxır.

Bu qiymətli əsərləri tanıtmayın yerinə insanların zehinlərini bulandıran, fikri qarışıqlıq meydana gətirən, şübhə və tərəddüdləri aradan qaldırmaq və imanı qurtarmaq üçün güclü və iti təsiri olmadığı ümumi təcrübə ilə sabit olan kitabları yaymaq isə əmək və zaman itkisinə səbəb olar. İmanı qurtarmaq məqsədindən çox, yazıçının ədəbi gücünü vurğulamağa yönələn əsərlərdə bu təsirin əldə edilə bilməyəcəyi məlumdur. Bu mövzuda şübhəsi olanlar varsa, Harun Yəhyanın əsərlərinin tək məqsədinin dinsizliyi yox etmək və Quran əxlaqını yaymaq olduğunu, bu xidmətdəki təsir, müvəffəqiyyət və səmimiyyətin açıq şəkildə göründüyünü oxucuların ümumi qənaətindən anlaya bilərlər.

Bilmək lazımdır ki, dünyadakı zülm və qarmaqarışıqlığın, müsəlmanların çəkdiyi əziyyətlərin təməl səbəbi dinsizliyin fikri hakimiyyətidir. Bunlardan xilas olmağın yolu isə dinsizliyin fikirlə məğlub edilməsi, iman həqiqətlərinin ortaya qoyulması və Quran əxlaqının insanların qavrayıb yaşaya biləcəkləri şəkildə izah edilməsidir. Dünyanın gündən-günə daha çox büründüyü zülm, fəsad və xaos mühitini diqqətə aldıqda bu xidmətin mümkün qədər sürətli və təsirli şəkildə edilməsinin lazım olduğu aydındır. Əks halda, çox gec ola bilər.

Bu əhəmiyyətli xidmətdə öndərliyi üzərinə götürən Harun Yəhya külliyyatı Allahın izni ilə 21–ci əsrdə dünya insanlarını Quranda təsvir edilən hüsur, sülh, düzgünlük, ədalət, gözəllik və xoşbəxtliyə daşımağa vəsilə olacaqdır.

GİRİŞ

Din və materializm

Sizi kim var etdi və həyatınızı kimə borclusunuz?...

Ətrafınızda gördüyünüz bütün canlılar, içində yaşadığınız dünya və bu dünyanı saxlayan kainat necə var oldu? Bütün bunları var edən iradə nədir?...

Üstəlik var olan bütün bu şeylərin mənası nədir? Bir məqsəd istiqamətində var edilmişlər? Və bu məqsəd nə ola bilər?...

Bu və buna bənzər suallar, bir insanın cavabını tapması lazım olan ən əhəmiyyətli suallardır əslində. Amma insanların əhəmiyyətli hissəsi bu suallar üzərində bəlkə heç düşünmədən yaşayır. Yalnız nə yeyib-içdiyini, necə pul qazanacağını, ya da digər insanlarla olan əlaqələrini düşünər. Ancaq bu cür bir həyat, son dərəcə boş və mənasızdır. Çünki insan qısa müddət sonra öləcək və əgər həyatını həqiqi məqsədinə uyğun olaraq davam etdirmədisə, ölümlə birlikdə böyük məhvə uğrayacaq.

Bəhs etdiyimiz təməl suallara cavab tapmaq istəyən adam, əgər düşünən və araşdıran bir insan isə, iki fərqli cavabla qarşılaşar.

Birinci cavab, insana, bütün kainatın və bütün canlıların bir Yaradıcısı və Hakimi olduğunu xəbər verir. O üstün və qüsursuz Yaradıcı, yəni Allah, indi var olan hər şeyi yoxdan var etmişdir. Mütləq olan, əzəldən bəri var olan yeganə varlıq Odur. Bütün maddi kainat isə Onun yaratmasıdır. Bu səbəbdən bütün bu maddi kainat Onun hakimiyyətinə boyun əymiş vəziyyətdədir. İnsan isə, Allahın yaratdığı və Ondən gələn "ruh"dur. Bu ruh, içində yaşadığımız maddi dünyada bir bədən geymişdir, ölümdən sonra da Allahın diləməsiylə yeni bədən geyib axirət həyatına başlayacaq.

Bu birinci cavab, tarixin əvvəlindən bu yana peyğəmbərlər vasitəsilə insanlara öyrədilmişdir və adı da "din"dir.

İkinci cavab isə, var olan yeganə həqiqətin maddə olduğunu qarşıya qoyar. Bu cavaba görə, sonsuzdan bəri var olan əzəli və mütləq varlıq, Allah deyil, maddədir. Allahın varlığı qəbul edilməz. Bu səbəbdən kainatın bir Sahibi və Hakimi olduğu da rədd edilir. Bu cavaba görə kainat, maddənin başıboş və təsadüfə dəyişmələriylə işləyir. Canlılıq da, cansız maddələrdən təsadüflər

nəticəsində çıxmışdır. Təsadüfdən yaranan bu canlılıq yenə təsadüflərlə inkişaf etmiş və bir təkamül prosesi içində insanı meydana gətirmişdir. Bu səbəbdən insan kimsəyə qarşı məsul deyil. Ruhu yoxdur; öldüyündə yox olacaq bir maddə yığınınından ibarətdir.

Bu ikinci cavab da tarixin qədim dövrlərindən bu yana bəzi insanlar tərəfindən müdafiə olunur və adı da “materializm”, yəni maddəcilikdir. Materializmin ən böyük dayağı isə hər zaman təkamül fikri olmuşdur; yəni canlılığın cansız maddələrdən təsadüfən doğulduğu və inkişaf etdiyi inancı. Qədim Yunandan bəri bir bütünün iki hissəsi olaraq müdafiə olunan materializm və təkamül, bugün hələ də Allahın varlığını və dinin doğruluğunu inkar edən düşüncələrin təməlini meydana gətirər.

Yaxşı bu iki cavabdan hansı doğrudur? Əzəli və mütləq varlıq Allahdır, yoxsa maddədir? Maddi kainat Allah tərəfindən yaradılmış və Onun tərəfindən nəzarət edilən bir bütündür, yoxsa təsadüflərlə işləyən, başıboş bir xaosdur? Canlılar yaradılmışlar, yoxsa təkamülləşmişlər? Həqiqi varlıq ruhdur, yoxsa maddədir?

Əgər bu problemin cavabını tapmaq üçün təmiz vicdan və ön mühakiməsiz ağılla düşünsəniz, birincisinin doğru olduğunu görərsiniz. Çünki bizi yaradan Allah, ONU tanımamızı təmin edəcək vicdan və ağılı bizə vermişdir. Üstəlik, maddi dünyanı sağlam fikirlə araşdırdığınızda da yenə birinci cavabı əldə edirsiniz. Çünki Allah, varlığını göstərəcək dəlilləri bu maddi dünyanın dörd bir tərəfinə yerləşdirmişdir.

Bu maddi dünyanı daha da detallı araşdırmaq, yəni elmin tapıntılarına müraciət etmək istədiyinizdə də yenə eyni nəticəyə gələrsiniz. Görərsiniz ki, müasir elm, materialistlərin verməyə çalışdıqları imicin əksinə, dini təsdiqləyir. Çünki müasir elm;

1) Əsrlərdir əfsanə kimi yaşadılan təkamül fikrini tənəzzülə uğratmışdır.

2) Yenə əsrlərdir müdafiə olunan və həqiqi düşüncə kimi göstərilən materializmin həqiqətdə böyük yalan olduğunu göstərən tapıntılar ortaya qoymuşdur.

Bu kitabda bu iki həqiqəti detallı şəkildə ortaya qoyacaq, materializmin və təkamülçülüğün tamamilə aldatma olduğunu göstərəcəyik. İlk hissədə təkamül nəzəriyyəsinin xüsusilə mikrobioloji səviyyədəki tənəzzülünü gözlər önünə sərəcəək; ikinci hissədə, canlılardakı bəzi açıq yaradılış nümunələrini araşdıracağıq. Üçüncü hissədə Elm Araşdırma Vəqfinin bir müddət əvvəl təşkil

etdiyi “Təkamül nəzəriyyəsinin tənəzzülü və yaradılış həqiqəti” adlı beynəlxalq konfransda edilən çıxışların əhəmiyyətli hissələrini nəql edəcək; dördüncü hissədə isə, dünyaya olan baxış bucağınızı kökdən dəyişdirə biləcək bir həqiqətə nəzər salacağıq və maddənin həqiqi mahiyyətini ortaya qoyacağıq.

Daha əvvəl verdiyimiz “Təkamül nəzəriyyəsinin tənəzzülü: Yaradılış həqiqəti” adlı kitabda, təkamül nəzəriyyəsinin dilemmalarının ana xətləri ortaya qoyulmuşdu. Bu kitabda isə təkamül nəzəriyyəsi molekulyar səviyyədə ələ alınmışdır. Təkamül nəzəriyyəsi haqqında geniş məlumat əldə etmək istəyənlər yazar Harun Yəhyanın, Vural nəşriyyat tərəfindən nəşr olunan “Təkamül yalanı” adlı əsərinə müraciət edə bilərlər...

MOLEKULLARIN MÖCÜZƏSİ: TƏKAMÜL NƏZƏRİYYƏSİ YOX OLDU

Təkamül nəzəriyyəsi bilindiyi kimi, canlılığın təsadüflər nəticəsində meydana gələn bir hüceyrə ilə başladığını iddia edər. Daha sonra bu hüceyrə çoxalaraq yeni hüceyrələri meydana gətirmiş, bu hüceyrələr də birləşərək ibtidai canlı növlərini meydana gətirmişlər. İbtidai növlər də zamanla inkişaf etmiş növlərə doğru təkamülləşərək bugünkü müasir canlıları meydana gətirmişlər. İnsan da bu təkamül zəncirinin ən son halqasıdır.

Əgər bu hekayəyə inanırsınızsa, aşağıda izah edəcəyimiz buna bənzər bir hekayəyə də inanmamanız üçün bir səbəb yoxdur... Bu, bir şəhərin hekayəsidir:

Bir gün quraq bir ərazidə qayaların arasına sıxışmış bir miqdar gilli torpaq, yağan yağışlar nəticəsində palçıq halına gəlir. Palçıq, günəş şüaları tərəfindən quruyub bərkiyər və içinə qarışan bəzi mineralların da qarışığı ilə sərt və dayanıqlı bir halda şəkillənər. Daha sonra, ona qəlib funksiyası yerinə yetirən qayalar bir şəkildə parçalanıb dağınlar və ortaya düz, formalı, möhkəm kərpic çıxar. Bu kərpic illərlə, eyni təbii şərtlərlə yanında eynilə özü kimi bir ikincisinin meydana gəlməsini gözləyər. Daha sonra, bənzər bir üçüncünün yanlarında meydana gəlməsi üçün birlikdə gözləyərlər. Bu vəziyyət, eyni kərpicdən eyni yerdə yüzlərləsinin, minlərləsinin meydana gəlməsinə qədər sürər. Hər bir kərpicin uyğun yerdə və uyğun şəkildə meydana gəlməsi üçün bəlkə minlərlə il gözlənilər.

Bu vaxt böyük bir şans əsəri, əvvəldən yaranan kərpiclərdə heç bir itki olmaz. Minlərlə il fırtınalara, yağışlara, küləyə, qovurucu günəşə, dondurucu soyuğa məruz qalan kərpiclər, qırılmaz, parçalanmaz, çatlamaz, başqa yerlərə sovrulub dağılmaz, eyni yerdə və eyni möhkəmlikdə digər kərpicləri gözləyərlər. Üstəlik bu kərpiclərin meydana gəldiyi mühitdəki gil və palçıq eyni təbii şərtlərlə bunların da üzərinə yapışib bərkiyərək kərpicləri kobud, şəkilsiz və istifadəsiz kütlələr halına gətirməz. Bir təhər, bütün kərpiclər eyni forma, mövqe və tərkiblərini qoruyarlar.

Kərpiclər yetərli sayda çatdıqda bunlar, külək, fırtına, xortum kimi təbii şərtlərin təsiriylə sovrulub yan-yana və üst-üstə planlı şəkildə düzülüb bir bina qururlar. Bu vaxt əlbəttə ki, kərpicləri bir-birinə yapışdıracaq sement, suvaq

kimi vəsaitlər də çox uyğun zamanlama ilə “təbii şərtlər”lə meydana gəlib qüsursuz bir plan içərisində kərpiclərin arasına girərək bunları bir-birlərinə birləşdirərlər. Təbii ki, bütün bu əməliyyatlar başlayarkən torpağın altındakı dəmir filizləri də “təbii şərtlərlə” şəkillənib torpağın xaricinə uzanaraq kərpiclərin meydana gətirəcəyi binanın təməlini təyin edərlər. Nəticədə hər cür vəsaiti, doqrama, təsisatı ilə bütöv əskiksiz bir bina ortaya çıxar.

Əlbəttə ki, bina yalnız təməldən, kərpicdən və suvaqdan ibarət deyil. Elə isə digər çatışmamazlıqlar necə tamamlanmışdır? Cavab çox sadədir: Binanın ehtiyacı olan hər cür vəsait üzərində yüksəlmiş torpaqda mövcuddur. Şüşələr üçün lazım olan silisium, elektrik kabelləri üçün lazım olan mis, tirlər, kolonlar, mismarlar, su boruları, və s. üçün lazım olan dəmir torpağın altında bol miqdarda mövcuddur. Taxta doqrama problemi də, yaxın bir meşədəki ağacların, çıxan qasırga və xortumlar nəticəsində sökülüb yonularaq binada istifadə edilməyə ən uyğun şəkildə sel sularıyla inşaat yerinə sürükləməsiylə həll edilir.

Artıq bütün bu vəsaitin şəkillənib binanın içinə yerləşmələri də “təbii şərtlər”in hünərinə qalmışdır. Əsən külək, yağın yağış, bir az fırtına və zəlzələlərin də köməyiylə bütün təsisat, doqrama, aksesuarlar kərpiclərin arasında yerli yerinə oturur. İşlər o qədər rahat getmişdir ki, kərpiclər başlanğıcda “şans əsəri” sanki irəlidə təbii şərtlərlə şüşə deyə bir şeyin meydana gələcəyini bilmiş kimi, bunlar taxılacağı pəncərə boşluqlarını buraxacaq şəkildə düzölmüşlər. Hətta irəlidə yenə təsadüflərlə meydana gələcək su, elektrik, qızdırıcı təsisatlarının içlərindən keçə biləcəyi boşluqları buraxmağı da unutmamışlar.

Dediyimiz kimi, işlər o qədər rahat getmişdir ki, təsadüflərin milyonlarla il hər mərhələsini bir-birinə uyğun təmin etməklə məşğul olduğu bu fəaliyyət əsnasında tək bir çatışmazlıq, nöqsan, çoxluq, vaxtsızlıq, uyğunlaşmazlıq meydana gəlməmişdir. Hər hansı bir mərhələdəki çatışmazlıq, binanın tənəzzülünə, parçalanmasına, ya da heç bir işə yaramayan bir kərpic yığınının dönməsinə səbəb ola bilərdi. Lakin “təsadüflər”, “ehtimallar” və “təbii şərtlər” həm ağıllı, dəqiq mühəndis, həm intizamlı məsuliyyət sahibi usta, həm də çalışqan, məharətli işçi kimi işləmişlər, möhtəşəm uyğunlaşma və əməkdaşlıq göstərmişlər.

Sözü daha çox uzatmayaq, əgər bu hekayəyə inandınsanız, bu qədər izahdan sonra, şəhərdəki digər binaların, təsislərin, strukturların, yolların, səkilərin, infrastruktur, xəbərləşmə və nəqliyyat sistemlərinin necə meydana

gəldiyini də siz düşünüb tapa bilərsiniz. Hətta əgər bir az texniki məlumatınız varsa, məsələn şəhərin “kanalizasiya sisteminin təkamüllü müddəti və mövcud strukturlarla uyğunlaşması” haqqındakı nəzəriyyələrinizi açıqladığınız bir neçə cildlik son dərəcə “elmi” əsər belə hazırlaya bilərsiniz. Bu üstün işlərinizdən ötəri akademik mükafata belə layiq görülməyə bilər, özünüzü insanlıq tarixinə işıq tutacaq dahilik olaraq görə bilərsiniz.

Ancaq belə bir vəziyyətin insanın öz ağılsızlığını qeyd etməkdən başqa bir mənası yoxdur. Çünki hər məntiqli insan bilər ki, nə şəhər, ya da bina, nə də kağızın üzərindəki hərflər belə təsadüfən meydana gəlməz. Bunlar, ancaq şüurlu dizaynın nəticəsində meydana gəlirlər. Təsadüflər isə yalnız qarışıqlıq doğurur.

Hüceyrənin içindəki dünya

Məhz, əgər bir kimsə canlılığın, təkamül nəzəriyyəsinin qarşıya qoyduğu kimi ibtidai dünya şərtlərində təsadüflərlə yaranan bir hüceyrədən başladığına inanırsa, yuxarıdakı şəhərin hekayəsinə də rahatlıqla inana biləcək ağılsızlığa sahib olması lazımdır. Çünki, tək başına bir hüceyrə, bütün iş sistemləri, xəbərləşməsi, nəqliyyatı və idarəetməsi ilə böyük bir şəhərlə bənzər komplekslik dərəcəsinə malikdir: Hüceyrənin sərf etdiyi enerjini istehsal edən stansiyalar; həyat üçün zəruri olan ferment və hormonları istehsal edən fabriklər; istehsal ediləcək bütün məhsullarla əlaqədar məlumatların qeydli olmalı məlumat bankı; bir bölgədən digərinə xammalları və məhsulları nəql edən kompleks daşıma sistemləri, boru xətləri; çöldən gələn xammalları işə yarayacaq hissələrə ayıran inkişaf etmiş laboratoriya və neftayırma zavodları; hüceyrənin içinə alınacaq və ya xaricinə göndəriləcək materialların giriş-çıxış idarəetmələrini edən mütəxəssisləşmiş hüceyrə pərdəsi zülalları bu kompleks quruluşun yalnız bir hissəsini meydana gətirirlər.

Hüceyrənin ibtidai dünya şərtlərində meydana gəlməsi, zəmanəmizin ən qabaqcıl texnologiyaya sahib laboratoriyalarında belə süni olaraq (başqa canlı hüceyrələrdən təmin edilən hazır orqanoidlərin bir yerə gətirilməsi xaricində) sintez edilməsi mümkün olmamışdır. Hüceyrənin element olan amin turşularından və bunların meydana gətirdiyi zülallardan yola çıxaraq nə hüceyrə, mitoxondri, ribozom, və s. kimi hüceyrənin tək bir orqanoid belə

yaradıla bilməz. Bu səbəbdən təkamülün təsadüfən meydana gəldiyini iddia etdiyi ilk hüceyrə yalnız bir xəyal gücü və fantaziya məhsulu olaraq qalmışdır.

Zülallar təsadüfə meydan oxuyur

Hüceyrəni hələlik bir kənara qoyaq. Çünki nə hüceyrənin, nə də hüceyrəni meydana gətirən minlərlə növ kompleks zülal molekullarından birinin belə təbii şərtlərdə meydana gəlməsi ehtimaldan kənardır.

Zülallar, müəyyən sayda və növdəki amin turşularının xüsusi sırayla düzülmələrindən ibarət yaranan nəhəng molekullardır. Bu molekullar canlı hüceyrələrinin elementləri meydana gətirərlər. Ən sadələri təxminən 50 amin turşusundan ibarət olan zülalların minlərlə amin turşusundan ibarət olan növləri də vardır. Canlı hüceyrələrində olan və hər birinin xüsusi vəzifəsi olan zülalların quruluşlarındakı tək bir amin turşusunun belə azalması və ya yerinin dəyişməsi, ya da zəncirə əlavə bir amin turşusu əlavə olunması o zülalı işə yaramaz molekul yığını halına gətirər. Hələ amin turşularının “təsadüfən meydana gəldikləri” iddiasına belə etibarlı dəlil, ya da izah gətirməkdən aciz olan molekulyar təkamül nəzəriyyəsi, zülalların meydana gəlməsi nöqtəsində tamamilə çıxılmaz vəziyyətə girir.

Zülalların funksional quruluşunun heç bir şəkildə təsadüfən meydana gələ bilməyəcəyi, hər kəsin anlaya biləcəyi sadə ehtimal hesabları ilə belə rahatlıqla görülmə bilər.

Məsələn, tərkibində 288 amin turşusu olan və 12 fərqli amin turşusu növündən ibarət olan orta böyüklükdəki bir zülal molekulunun ehtiva etdiyi amin turşuları 10^{300} fərqli şəkildə düzülə bilər. Ancaq bu düzülmələrdən yalnız “1” dənəsi bu haqqında danışılan zülalı meydana gətirər. Geriyə qalan bütün düzülmələr heç bir işə yaramayan, hətta bəzən canlılar üçün zərərli belə ola biləcək mənasız amin turşusu zəncirləridir. Digər bir deyimlə yuxarıda nümunə verdiyimiz zülal molekulundan yalnız bir təkini təsadüfən meydana gəlmə ehtimalı 10^{300} ehtimaldır. Bu, 1-in yanına 300 ədəd sıfırın gəlməsi ilə yaranan “astronomik” ədəddə “1” ehtimal isə praktikada reallaşması qeyri-mümkün bir ehtimaldır. Üstəlik, 288 amin turşulu bir zülal, canlıların quruluşunda olan digər 1000-lərcə amin turşulu nəhəng zülallarla müqayisə edildiyində olduqca

təvazökar quruluş sayıla bilər. Eyni ehtimal hesablarını bu nəhəng molekullara tətbiq etdiyimizdə isə bu “qeyri-mümkün” sözünün belə qeyri-kafi qaldığını görürük.

Canlılığın inkişafında bir pillə daha irəlilədiyimizdə, tək başına tək bir zülalın da heç bir şey ifadə etmədiyini görürük. İndiyə qədər bilinən ən kiçik bakteriyalardan biri olan “Mycoplasma Hominis H 39”un belə 600 növ zülal sahib olduğu görülmüşdür. Bu vəziyyətdə, tək bir zülal üçün etdiyimiz yuxarıdakı ehtimal hesablarını 600 növ zülal üzərindən etməmiz lazım olacaq. Nəticədə qarşılaşacağımız rəqəmlər isə qeyri-mümkün anlayışının çox uzağındadır.

Birinin belə təsadüfən meydana gəlməsi qeyri-mümkün olan bu zülallardan orta hesabla bir milyonu təsadüfən uyğun bir şəkildə bir yerə gəlib əskiksiz bir insan hüceyrəsini meydana gətirməsi isə, milyardlarla dəfə qeyri-mümkündür. Qaldı ki, bir hüceyrə heç bir zaman üçün bir zülal yığınının ibarət deyil. Hüceyrənin içində, zülalların yanında nuklein turşular, karbohidratlar, lipidlər, vitaminlər, elektrolitlər kimi başqa bir çox kimyəvi maddə həm quruluş, həm də funksiya baxımından müəyyən bir nisbət, uyğunlaşma və dizayn çərçivəsində yer alırlar. Hər biri də bir çox fərqli orqanoidin içində element və ya köməkçi molekul olaraq vəzifə yerinə yetirirlər.

Görüldüyü kimi təkamül, yeganə “açıqlaması” olan təsadüf nəzəriyyəsiylə, nə hüceyrə, nə də hüceyrədəki milyonlarla zülaldan tək birinin meydana gəlməsini belə izah etməkdən acizdir.

Türkiyədə, təkamülçü düşüncənin qabaqcıllarından olan prof. dr. Əli Demirsoy da, “Varislik və təkamül” adlı kitabında, canlılıq üçün ən lazımlı fermentlərdən biri olan “Sitokrom-C”-nin təsadüfən meydana gəlmə ehtimalını belə ifadə edir:

Təmələndə bir “Sitokrom-C”-nin düzülməsini meydana gətirmək üçün ehtimal sıfır deyiləcək qədər azdır. Yəni canlılıq əgər müəyyən bir düzülməni tələb edirsə, bu bütün kainatda bir dəfə meydana gələcək qədər az bir ehtimala malikdir deyilə bilər. Ya da əmələ gəlməsində bizim təyin edə bilməyəcəyimiz fəvqəltəbii güclər vəzifə yerinə yetirmişdir. Bu sonuncusunu qəbul etmək elmi məqsədə uyğun deyil. O zaman birinci fərziyyəni araşdırmaq lazımdır.¹

Dəmirsoy, yuxarıdakı sətirlərinin ardından, “elmi məqsədə daha uyğun” olduğu üçün qəbul etdiyi bu ehtimalın nə cür həqiqətdən kənar olduğunu belə etiraf edər:

...”Sitokrom-C”-nin müəyyən amin turşusu düzülməsini təmin etmək, bir meymunun yazı maşınında heç səhv etmədən insanlıq tarixini yazma ehtimalı qədər azdır (meymunun təsadüfi düymələrə basdığı qəbul edərək).²

Sol-əlli zülallar dilemması

Təkamülçülərin, canlıların meydana gəlməsini təsadüflərlə izah etmə səyini çıxılmaz vəziyyətə salan faktorlardan biri də zülalların bir növü olan “levo” (sol əlli) zülallardır.

Əvvəl levo zülal anlayışına açıqlıq gətirək.

Bütün amin turşularının ana gövdəsini, bir karbon atomuna bağlı azot və hidrogen atomlarından meydana gələn bir hissə təşkil edər. Bu gövdənin quruluşu bütün amin turşularında eynilə eynidir. Ancaq bu gövdəyə əlavə olunan və “R qrupu” adıyla tanınan əlavə bir hissə vardır ki, bu qrup hər amin turşusunda fərqlidir. Amin turşusu özünə xas xüsusiyyətini verən də bu R qrupudur. R qrupu atomları, quruluş olaraq ana gövdənin sağ və ya sol tərəfində ola bilər. Bunlardan, R qrupu sol tərəfdə olanlara L–levo (sol əlli) amin turşuları, sağ tərəfdə olanlar isə D–dextro (sağ əlli) amin turşuları adı verilir. Və hər iki növün də meydana gəlmə ehtimalı 50%–dir. Eyni molekulun sağ–əlli və sol–əlli formalarına bir–birlərinin “optik izomerləri” adı verilir. Optik izomerlərin arasındakı fərq, bir cisim ilə o cismin aynadakı görünüşü arasındakı fərq kimidir. Eyni atomlardan, eyni parçalardan, bənzər bir nizamda meydana gəlmələrinə baxmayaraq bu molekullar, eyni sağ əl ilə sol əl kimi, üç ölçüdə simmetrik quruluşa sahibdirlər.

Cansız dünyada bu izomerlərdən bərabər miqdarlarda (50%–50% nisbətində) olurlar. Və insan bədənində istifadə edilən 20 təməl amin turşusundan hər biri, təbiətdə levo, ya da dextro formalarında ola bilər.

Ancaq aparılan araşdırmalarda təəccübləndirici bir həqiqət ortaya çıxmışdır: Ən sadə orqanizmdən ən mükəmməlinə qədər bütün bitki və

heyvanlardakı zülallar, yalnız levo amin turşularından meydana gəlir. Hətta bəzi təcrübələrdə bakteriyalara dextro amin turşularından verilmiş, ancaq bakteriyalar bu amin turşuları dərhal parçalamışlar, bəzi vəziyyətlərdə isə bu hissələrdən yenidən özlərinin istifadə edə biləcəkləri levo amin turşuları yaratmışlar.

Təkamülçülər, belə xüsusi və şüurlu bir seçiciliyi heç bir şəkildə açıqlaya bilmirlər. Canlılığın təsadüflərlə meydana gəlmiş olduğu qəbul edildiyində, belə bir seçmənin necə var olduğu sualı qəti olaraq cavabsız qalır. Təbiətdə hər iki cins amin turşusu da bərabər miqdarda mövcuddur və hər iki qrupdan da amin turşuları, bir başqası ilə mükəmməl şəkildə birləşə bilir. Elə isə, bütün canlı orqanizmlərdəki zülalların yalnız levo amin turşularından meydana gəlməsi necə açıqlana bilər?

Açıq şəkildə görüldüyü kimi, zülalların bu yeni xüsusiyyəti, təkamülçülərin “təsadüf” dilemmasını daha da içindən çıxılmaz hala gətirər: “Mənalı” bir zülalın meydana gəlməsi üçün, az əvvəl də izah etdiyimiz kimi yalnız bunu meydana gətirən amin turşularının müəyyən bir sayda, qüsursuz bir düzülmədə və xüsusi bir üç ölçülü dizayna uyğun olaraq birləşmələri artıq yetərli olmayacaq. Bütün bunlarla yanaşı, bu amin turşularının hamısının sol əlli (levo) olanlar arasından seçilmiş olması və içlərində biri belə sağ əlli amin turşusu olmaması da zəruridir. Çünki amin turşusu silsiləli əlavə olunan səhv bir dextro amin turşusunun səhv olduğunu təsbit edərək onu zəncirdən çıxaracaq, hər hansı bir təbii ayırd etmə mexanizmi də mövcud deyil. Buna görə tək bir dextro amin turşusunun belə levo–amin turşuların arasına qarışmamış lazımlıdır. Bu da təsadüf anlayışlarını bir daha aradan qaldıran vəziyyətdir.

Bu vəziyyət təkamülün gözü bağlı müdafiəçisi olan Britannika ensiklopediyasında belə ifadə edilir:

...Yer üzündəki bütün canlı orqanizmlərdəki amin turşularının hamısı, zülallar kimi kompleks polimerlərin quruluş blokları, eyni asimmetriya tipindədir. Sanki tamamilə sol–əllidirlər. Bu, bir baxıma, milyonlarla dəfə havaya atılan bir pulun həmişə eyni tərəfin gəlməsinə, heç tərsi gəlməməsinə bənzəyər. Molekulların necə sol–əlli, ya da sağ–əlli olduğu tamamilə qavranıla bilməz. Bu seçki aydın olmaz bir şəkildə, yer üzünü üzərindəki həyatın qaynağına bağlıdır.³

Bir pul milyonlarla dəfə havaya atılanda həmişə eyni tərəf gəlirsə, bunu təsadüflə açıqlamaq, yoxsa, birinin şüurlu bir şəkildə havaya atılan pula müdaxilə etdiyini qəbul etmək daha məntiqlidir? Cavab ortadadır. Ancaq təkamülçülər, bu açıq gerçəyə baxmayaraq, sırf “şüurlu müdaxilə”nin varlığını qəbul etmək istəmədikləri üçün, təsadüfə sığınirlar.

Amin turşularındakı sol-əllilik hadisəsinə bənzər bir vəziyyət, nukleotidlər yəni DNT və RNA-in elementlər üçün də keçərlidir. Bunlar da, canlı orqanizmlərdə olan bütün amin turşularının tərsinə, yalnız sağ-əlli olanlarından seçilmişlər. Bu da təsadüflə açıqlana bilməyəcək bir vəziyyətdir.

Nəticə olaraq; həyatın qaynağının təsadüflərlə açıqlanmasının mümkün olmadığı, başdan bəri araşdırdığımız ehtimallarla qəti olaraq isbat edilmir: 400 amin turşusundan ibarət olan orta böyüklükdəki bir zülalın, yalnız L-amin turşularından seçilmə ehtimalını hesablamağa çalışsaq 2^{400} -də, yəni 10^{120} -lik bir ehtimal əldə edərik. Bir müqayisəni etmək üçün, kainatdakı elektronların sayının bu ədəddən daha kiçik ədəd, təxminən 10^{79} olaraq hesablandığını da ifadə edək. Bu amin turşularının lazım olan düzülməsi və funksional forması meydana gətirmə ehtimalları isə, daha böyük rəqəmləri doğurar. Bu ehtimalları da əlavə edər və hadisəni birdən çox sayda və növdə zülalın meydana gəlməsinə uzatmağa çalışsaq, hesablar tamamilə içindən çıxılmaz hala gələr.

Peptid əlaqəsi dilemması

Amin turşusu molekulları, öz aralarında müxtəlif kimyəvi əlaqələrlə birləşə bilmə xüsusiyyətinə sahib molekullardır. Ancaq zülallar, yalnız və yalnız “peptid” əlaqələrlə bağlanmış amin turşularından meydana gəlirlər. Aparılan araşdırmalar amin turşularının öz aralarındakı təsadüfi birləşmələrinin ancaq təxminən 50%-nin peptid əlaqəsi ilə olduğunu, geri qalanının isə zülallarda olmayan fərqli əlaqələrlə bağlandıqlarını ortaya qoymuşdur. Bu səbəbdən eynilə bir zülalı meydana gətirəcək amin turşularının yalnız sol əllilər arasından seçilmələrinin zəruriliyi kimi, hər amin turşusunun da özündən əvvəlki və sonrakı ilə yalnız və yalnız peptid əlaqəsi ilə bağlanmış olmasının lazım olduğunu da həmçinin hesaba qatmaq lazımdır.

Bütün bunların ardından, son bir xatırlatma da etmək lazımdır: Yuxarıda izah etdiyimiz bütün imkansızları bir an üçün bir kənara buraxıb, yenə də

faydalı bir zülal molekulunun “təsadüfən” öz-özünə meydana gəldiyini fərz edək. Ancaq bu nöqtədə də təkamül bir daha çıxılmaz vəziyyətə düşər. Çünki bu zülalın varlığını davam etdirə bilməsi üçün, həmin anda içində olduğu təbii mühitdən təcrid edilib, çox xüsusi şərtlərdə qorunması lazımlıdır. Əks halda, bu zülal yer səthindəki şərtlərin təsiriylə parçalanacaq, ya da başqa turşular, amin turşuları, ya da kimyəvi maddələrlə birləşərək xüsusiyyətini itirəcək, faydasız, tam fərqli maddə halına çevriləcək.

Canlılığın ortaya çıxmasına cavab axtaran təkamülün çırpınışları

“Canlılığın ilk olaraq necə ortaya çıxdığı” sualı təkamül nəzəriyyəsi baxımından o cür böyük çıxılmaz vəziyyətdir ki, təkamülçülər bu mövzuya əllərindən gəldiyi qədər toxunmamağa çalışırlar. Mövzunu, “ilk canlılıq təsadüfə bir sıra faktorların təsiriylə suda meydana gəldi” kimi sözlərlə ört-basdır etməyə çalışırlar. Çünki bu mövzuda içinə düşdükləri çıxılmaz vəziyyət, heç bir şəkildə dəf ediləcək növdən deyil. Paleontoloji təkamül mövzularının əksinə, bu mövzuda təhrif etmələr və qərəzli izahlarla nəzəriyyələrinə göstərəcəkləri ara fosillər də yoxdur əllərində. Bu səbəblə, təkamül nəzəriyyəsi hələ başlanğıc nöqtəsində çox açıq bir şəkildə çürümüşdür. Bu mövzunu aşağıda geniş şəkildə izah edəcəyik.

Bir nöqtəni ağılda tutmaqda fayda vardır: Təkamül prosesinin hər hansı bir mərhələsinin qeyri-mümkün olduğunun ortaya çıxması, nəzəriyyənin kökündən səhv olması və etibarsızlığını göstərməsi üçün kifayətdir. Məsələn yalnız zülalların təsadüfən meydana gəlməsinin qeyri-mümkün olmasının isbat edilməsi, təkamülün daha sonrakı mərhələlərə aid bütün digər iddialarını da çürütmüş olar. Bu nöqtədən sonra insan və meymun kəllə sümüklərini alıb üzərində fərziyələr etmənin də heç bir mənası qalmaz.

Canlılığın necə olub da cansız maddələrdən meydana gələ bildiyi, uzun müddət təkamülçülərin çox yanaşmaq istəmədikləri bir problem idi. Ancaq davamlı olaraq əhəmiyyətsiz edilən bu problem gedərək qaçıla bilməyəcək bir problem halına gəldi və 20-ci əsrin ikinci yarısından başlayan bir silsilə işlər ilə aşılmağa çalışıldı.

İlk cavablandırılması lazım olan sual bu idi: İbtidai dünyada ilk canlı hüceyrə necə ortaya çıxmış ola bilərdi? Daha doğrusu, təkamülçülər bu sual qarşısında nə kimi izah gətirməli idilər?

Sualların cavabı təcrübələrlə tapılmağa çalışıldı. Təkamülçü elm adamı və araşdırmaçılar bu sualları cavablandırmağa istiqamətli, lakin yenə çox maraq yaratmayan bəzi laboratoriya təcrübələri apardılar. Həyatın başlanğıcı mövzusunda təkamülçülərin ən çox etibar etdikləri çalışma isə 1953-cü ildə Amerikalı araşdırmaçı Stanley Miller tərəfindən edilən və Miller təcrübəsi, ya da Urey–Miller təcrübəsi olaraq adlandırılan təcrübə oldu.

Təkamül prosesinin ilk mərhələsi deyə qarşıya qoyulan molekulyar təkamül tezisini guya isbat etmək üçün istifadə edilən yeganə “dəlil” məhz bu təcrübədir. Aradan onlarla il keçməsinə, böyük texnoloji irəliləmələr yazılmasına baxmayaraq bu mövzuda heç bir yeni cəhddə olmamışdır. Bu cür səylərin özlərini dəstəkləmədiyinin, əksinə davamlı yalanladığının fərqi olan təkamülçülər bənzəri təcrübələrə girişməkdən xüsusilə qaçırar.

Nəticədə təkamül nəzəriyyəsi, nə növlərin meydana gəlməsinə, nə də canlıların təməli olan hüceyrələri meydana gətirən tək bir zülal molekulunun belə təsadüfən necə meydana gəldiyinə izah gətirə bilmir. Yəni təkamül daha zülal mərhələsində kilidlənməkdə, çıxılmaz vəziyyətə girməkdədir. Buna baxmayaraq bu təcrübə, bugün belə dərs kitablarında canlıların ilk meydana gəlməsinin təkamüllü izahı olaraq tədris olunur.

Millerin təcrübəsi

Stanley Miller, II Dünya müharibəsindən dərhal sonra Çikaqo universitetindəki müəllimi Harold Urey ilə birlikdə bəzi mikrobiologiya araşdırmalara girişdi. Hədəfi, milyardlarla il əvvəlki cansız dünyada canlılığın özbaşına və təsadüfən meydana gələ biləcəyini göstərmək idi. Canlıların ən kiçik təməli olan amin turşularının “təsadüfən” meydana gələ biləcəklərini isbat edən bir təcrübə aparmağa qərar verdi.

Miller bu məqsədlə, ibtidai dünyanın meydana gəlməsində var olduğunu təxmin etdiyi (ancaq daha sonraları həqiqi olmadığı aydın olacaq olan) bir atmosfer mühitini laboratoriyasında qurdu və işlərinə başladı. Təcrübəsində

ibtidai atmosfer olaraq istifadə etdiyi qarışıq ammonyak, metan, hidrogen və su buxarından meydana gəlirdi.

Miller, metan, ammonyak, su buxarı və hidrogenin təbii şərtlər altında bir-birləriylə reaksiyaya girə bilməyəcəklərini bilirdi. Bunları bir-birləriylə reaksiyaya salmaq üçün çöldən enerji möhkəmlətməsi etmək lazım olduğunun da fərqində idi. Bu səbəblə bu enerjinin ibtidai atmosfer mühitində ildırımlardan qaynaqlanmış ola biləcəyini qarşıya qoydu. Bu fərziyyəyə söykənərək də, etdiyi təcrübələrində süni bir elektrik axını qaynağı istifadə etdi.

Miller bu qaz qarışığını bir həftə boyunca 100°C istilikdə qaynatdı, kənardan da bu isti mühitə elektrik cərəyanı verdi. Həftənin sonunda Miller, qabın dibində olan qarışıqdakı kimyəvi maddələri ölçdü və zülalların elementləri meydana gətirən 20 növ amin turşusundan üçünün sintez edildiyini müşahidə etdi.

Təcrübə, təkamülçülər arasında böyük sevinc yaratdı və çox böyük müvəffəqiyyət kimi önə sürüldü. Bu təcrübənin öz nəzəriyyələrini qəti olaraq təsdiqlədiyinə inanan təkamülçülər, bundan aldıkları cəsarətlə dərhal ssenari qurma işinə girişdilər. Miller guya, amin turşularının öz-özlərinə meydana gələ biləcəklərini isbat etmişdi. Buna söykənərək, sonrakı mərhələlər də dərhal hazırlandı. Çəkilən ssenariyə görə, ibtidai atmosferdə meydana gələn amin turşuları, daha sonra təsadüflər nəticəsi uyğun düzülmələrdə birləşmiş və zülalları meydana gətirmişlərdi. Təsadüf əsəri meydana gələn bu zülalların bəziləri də, özlərini, "bir təhər" bir şəkildə əmələ gəlmiş hüceyrə pərdəsi bənzəri strukturların içinə yerləşdirərək ibtidai hüceyrəni meydana gətirmişlərdi. Hüceyrələr də zamanla yan-yanə gəlib birləşərək canlı orqanizmləri meydana gətirmişlərdi. Ssenarinin ən böyük dayacağı isə Millerin təcrübəsi idi.

Halbuki Miller təcrübəsinin etibarsızlığı bir çox nöqtədən sübut edilmiş göz boyamadan başqa bir şey deyildi.

Millerin təcrübəsi etibarsız çıxır

Demək olar əlli yaşına girən bu təcrübə, bir çox istiqamətdən etibarsızlığı sübut edildiyi halda, bu gün hələ canlılığın sözdə özbaşına

meydana gəlməsi haqqındakı ən böyük dəlil olaraq təkamülçü ədəbiyyatdakı yerini qoruyar. Halbuki Millər təcrübəsini ön mühakiməli və qərəzli təkamülçü məntiqilə deyil, tərəfsiz gözlə qiymətləndirildiyində, vəziyyətin təkamülçülər baxımından heç də o qədər ümidləndirici olmadığı görülər. Çünki hədəfini, ibtidai dünya şərtlərində amin turşularının öz özlərinə meydana gələ biləcəklərini sübut etmək olaraq göstərən təcrübə, bir çox istiqamətdən bu hədəflə əsassızlıq göstərir. Bunları belə sıralaya bilərik:

1) Miller təcrübəsində, “soyuq tələ” (cold trap) adlı bir mexanizm istifadə edərək amin turşularını meydana gəldikləri anda mühitdən təcrid etmişdi. Çünki əks halda, amin turşuları meydana gətirən mühitin şərtləri, bu molekulları meydana gəlmələrindən dərhal sonra məhv edərdi.

Halbuki ultrabənövşəyi şüa, ildırımlar, müxtəlif kimyəvi maddələr, yüksək oksigen miqdarı və s. kimi ünsürləri ehtiva edən ibtidai dünya şərtlərində, bu növ şüurlu qurğuların var olduğunu düşünmək belə mənasızdır. Bu mexanizm olmadan, hər hansı bir növ amin turşusu əldə edilsə belə bu molekullar eyni mühitdə dərhal parçalanacaqlar. Kimyagər Richard Bliss bu ziddiyyəti belə izah edir:

Millerin alətlərinin əsas hissəsi olan “soyuq tələ”, kimyəvi reaksiyalardan forma almış məhsulları toplama tapşırığı görürdü. Həqiqətən bu soyuq tələ olmadan, kimyəvi məhsullar elektrik qaynağı tərəfindən korlanmış olacaqdı.⁴

Təkamül haqqındakı tənqidi çalışmaları ilə tanınan Henry Morris də, vəziyyəti belə açıqlayır:

Miller cihazlarına amin turşularını yarandığı sırada tutmaq üçün cihaza əlavə edərək onları yarandıqları mühitdən ayırmışdır. Əgər belə etməsəydi eyni atmosfer şərtlərində o amin turşuları dərhal parçalanacaqdılar. Halbuki Millerin bu qoruyucuya bənzəyən bir vasitə ibtidai dünyada yox idi.⁵

Necə ki, Miller, eyni materialları istifadə etdiyi halda soyuq tələ yerləşdirmədən etdiyi daha əvvəlki təcrübələrdə tək bir amin turşusu belə əldə edə bilməmişdi.

2) Millerin təcrübəsində canlandırmağa çalışdığı ibtidai atmosfer mühiti həqiqi deyildi. Bu gerçəyi, 1980-ci illərin ortalarına doğru mövzuyla maraqlanan bəzi geoloqlar ortaya çıxardılar. Buna görə, Miller süni mühitində olması lazım olan azot və karbon qazı nəzərdən qaçırır, bunların yerinə metan və ammonyak istifadə etməyi seçirdi.

Yaxşı bəs, təkamülçülər nə səbəbə ibtidai atmosferdə ağırlıqlı olaraq metan (CH₄), ammonyak (NH₃) və su buxarının (H₂O) olduğu mövzusunda israr etmişlər? Cavab sadə idi: Ammonyak olmadan, bir amin turşunun sintez edilməsi qeyri-mümkün idi. Kevin M. Kean, "Discover" jurnalında nəşr etdiyi məqalədə bu vəziyyəti belə izah edir:

Miller və Urey dünyanın qədim atmosferini metan və ammonyak qarışdıraraq hazırlayırlar. Onlara görə dünya, metal, qaya və buzun homogen qarışığı idi. Halbuki son çalışmalarda o zamanlar dünyanın çox isti olduğu və ərimiş nikel ilə dəmirin qarışığından meydana gəldiyi aydın olmuşdur. Beləcə o dövrdəki kimyəvi atmosferin daha çox azot (N₂), karbon qazı (CO₂) və su buxarından (H₂O) meydana gəlməsi lazımdır. Halbuki bunlar orqanik molekulların meydana gəlməsi üçün ammonyak və metan qədər uyğun deyildirlər.⁶

Philip Abelson da metan/ammonyak modelinin etibarsız olduğunu belə vurğulayır:

Metan və ammonyak qazlarını ehtiva edən ibtidai atmosfer fərziyyəsinin möhkəm təməllərdən məhrum olduğu ortaya çıxdı və həqiqətən də çürüdüldü. Artıq geoloqlar bir başqa alternativ fikir mənimsədilər. Atmosfer və okeanlar, vulkanlardan çıxan qazlardan meydana gəlmişlər.⁷

Nəticə olaraq, ibtidai yer atmosferinin Millerin təxmin etdiyindən daha fərqli qazlardan meydana gəldiyi ortaya çıxmışdı.

Yaxşı bəs, bu qazlar istifadə edilərək aparılacaq təcrübələrdə amin turşusu əldə edə bilmək mümkündür? Amerikalı elm adamları J. P. Ferris və C. T. Chenin araşdırmaları bu suala lazımlı cavabı verdi. Ferris və Chen karbon

qazı, hidrogen, azot və su buxarından ibarət olan bir atmosfer mühitində Stanley Millerin təcrübəsini təkrarladılar. Və bu qaz qarışı ilə bir tək molekul amin turşusu belə əldə edə bilmədilər.⁸

Uzun sürən səssizlikdən sonra Millerin özü də istifadə etdiyi atmosfer mühitinin həqiqi olmadığını etiraf etdi.⁹

3) Millerin təcrübəsini etibarsız edən bir başqa əhəmiyyətli nöqtə də, amin turşularının meydana gəldiyi qarşıya qoyulan dövrdə, atmosferdə amin turşularının hamısını parçalayacaq sıxlıqda oksigen olması idi. Bu həqiqət, aparılan geoloji araşdırmalarda mövcud olan və yaşları 3.5 milyard il olaraq hesablanan dünyanın ən qədim daşlarından aydın oldu. Daşlarda, oksidləşən dəmir və uran yığınları vardı.

Oksigen miqdarının, bu dövrdə təkamülçülərin iddia etdiyinə çox üstündə olduğunu göstərən başqa tapıntılar da vardır. Aparılan işlər, günəşin o dövrdə təkamülçülərin təxmin etdiklərindən 10 min qat daha çox ultrabənövşəyi şüa yaydığını göstərmişdir. Bu şüaların, ibtidai atmosferdəki su buxarını və karbon qazını (fotoliz yolu ilə) təhlil edərək oksigen ortaya çıxarmaları isə qaçınılmazdır. Bu da ibtidai atmosferdəki oksigen miqdarının əhəmiyyətsiz edilə bilməz miqdarlarda olduğu mənasını verir. Charles Davidsonun hesablarına görə ibtidai atmosferdə ən az 200 milyard ton oksigen olmalıdır.¹⁰ Bu miqdardakı oksigen isə amin turşularının meydana gəlməsinə qəti olaraq maneə olacaq.¹¹

Bu vəziyyət, oksigen diqqətə alınmadan edilmiş olan Miller təcrübəsini tamamilə etibarsız edir. Əgər təcrübədə oksigen istifadə edilsəydi, metan, karbon qazı və suya, ammoniyak isə azot və suya çevriləcəkdə.

Digər tərəfdən, (hələ ozon təbəqəsi var olmadığından) çox sıx miqdarlardakı ultrabənövşəyi şüalarına qarşı müdafiəsiz olan dünya üzərində hər hansı orqanik molekulun yaşaya bilməyəcəyi də açıqdır.

4) Miller təcrübəsinin nəticəsində yalnız canlılıq üçün lazımlı olan amin turşuları əldə edilməmiş, bunlardan daha çox miqdarda canlıların quruluş və funksiyalarını pozucu xüsusiyyətlərə sahib orqanik turşular da meydana gəlmişdi. Amin turşularının, təcrid edilməyib də bu kimyəvi maddələrlə eyni mühitdə buraxılmaları halında isə, bunlarla kimyəvi reaksiyaya girib parçalanmaları və fərqli birləşmələrə çevrilmələri qaçınılmaz idi.

Həmçinin təcrübə nəticəsində ortaya bol miqdarda dextro amin turşusu çıxmışdı. Bu amin turşularının varlığı, təkamülü öz məntiqi içində belə çürüdü. Çünki dextro amin turşuları canlı quruluşunda istifadə edilə bilməyən amin turşuları idi. Amerikalı bioloqlar Richard B. Bliss və Gray E. Parker bu nöqtəni belə açıqlayırlar:

Miller təcrübəsində yalnız həyat üçün lazımlı molekulları (levo amin turşuları) əldə etməklə kifayətlənməmiş, eyni anda təkamülə müdaxilə edən dextro amin turşularından meydana gəlmiş uzun zəncir də əldə etmişdi.¹²

Nəticə olaraq Millerin təcrübəsindəki amin turşularının meydana gəldiyi mühit canlılıq üçün əlverişli deyil, əksinə ortaya çıxacaq işə yarayan molekulları parçalayıcı, yandırıcı bir turşu qarışığı xüsusiyyətində idi.

Bütün bunların göstərdiyi tək bir konkret həqiqət vardır: Miller təcrübəsinin, canlılığın ibtidai dünya şərtlərində təsadüfən meydana gələ biləcəyini sübut etmək kimi bir iddiası ola bilməz. Hadisə, amin turşusu sintez etməyə istiqamətli şüurlu və idarə edilən laboratoriya təcrübəsindən başqa bir şey deyil. İstifadə edilən qazların cinsləri və qarışıq nisbətləri amin turşularının meydana gələ bilməsi üçün ən ideal ölçülərdə təyin olunmuşdur. Mühitə verilən enerji miqdarı, nə əskik nə çox, tamamilə istənilən reaksiyaların reallaşmasını təmin edəcək şəkildə dəqiq nizamlanmışdır. Təcrübə cihazı, ibtidai dünya şərtlərində mövcud ola biləcək heç bir zərərli, korlayıcı, ya da amin turşusu meydana gəlməsinə maneə törədici ünsürü saxlamayacaq və içəri sızmasının qarşısını alacaq şəkildə təcrid edilmişdir. Amin turşularının quruluşunda olan üç-beş elementdən başqa ibtidai dünyada mövcud olan və reaksiyaların seyrini dəyişdirəcək heç bir element, mineral, ya da birləşmə təcrübə balonuna qoyulmamışdır. Oksidləşmə səbəbi ilə amin turşularının varlığına imkan verməyəcək oksigen bunlardan yalnız biridir. Qaldı ki, hazırlanan ideal laboratoriya şərtlərində belə, yaranan amin turşularının eyni mühitdə parçalanmadan varlıqlarını davam etdirə bilmələri mümkün deyil. Ancaq bu problem də amin turşularının meydana gəldikləri anda mühitdən ayıracaq bir başqa süni qurğu ilə (cold trap) həll edilmişdir.

Əslində bu təcrübə ilə təkamülçülər, bir mənada təkamülü öz əlləriylə çürütmüşlər. Çünki təcrübə, amin turşularının təsadüfən deyil, ancaq bütün şərtləri xüsusi olaraq nizamlanmış idarə edilən laboratoriya mühitində, şüurlu müdaxilələr nəticəsində əldə edilə biləcəyini gözlər önünə sərmişdir.

Yeni canlılığı ortaya çıxaran güc, şüursuz təsadüflər deyil, ancaq yaradılış ola bilər. Bu səbəblə də canlılığın hər mərhələsi, bizlərə Allahın varlığını və gücünü sübut edən dəlil xüsusiyyətindədir.

İbtidai dünya mühiti və zülallar

Daha əvvəl saydığımız bütün əsassızlıqlara baxmayaraq təkamülçülər, amin turşularının ibtidai dünya mühitində öz-özlərinə necə meydana gələ bildikləri problemini, Miller təcrübəsi ilə ört-basdır etməyə çalışırlar. Bu uydurma təcrübə, bu gün belə, bu problemin çoxdan həll edilmiş olduğu kimi təəssürat verərək insanları yanıltmağa davam edir.

Ancaq canlılığın mənşəyini təsadüflərlə izah etmə səyinin ikinci mərhələsində, təkamülçüləri, amin turşularının meydana gəlməsiylə müqayisə edilməyəcək dərəcədə böyük problem gözləyir: “Zülallar”. Yeni yüzlərlə fərqli amin turşusunun müəyyən bir sıra içində bir-birlərinə əlavə olunaraq meydana gətirdikləri canlılığın təməl daşlarıdır.

Zülalların təbii şərtlərdə təsadüfən meydana gəldiklərini qarşıya qoymaq, amin turşularının təsadüfən meydana gəldiklərini qarşıya qoymaqdan ağıl və məntiqdən kənar iddiadır. Amin turşularının, zülalları meydana gətirmək üzrə uyğun düzülmələrdə təsadüfən birləşə bilmələrinin riyazi qeyri-mümkünlüyünü daha əvvəl təxmini hesablar ilə araşdırdıq. İndi isə zülal meydana gəlməsinin kimyəvi olaraq da ibtidai dünya şərtlərində mümkün olmadığını görəcəyik.

Le Chatelier prinsipi

Amin turşuları zülal meydana gətirmək üzrə kimyəvi olaraq birləşərkən, aralarında “peptid əlaqəsi” deyilən xüsusi əlaqə qururlar. Bu əlaqə qurularkən bir su molekulu ortaya çıxar.

Bu vəziyyət, ibtidai həyatın dənizlərdə ortaya çıxdığını qarşıya qoyan təkamülçü izahı qəti olaraq çürüdür. Çünki, kimyada “Le Chatelier” qanunu

olaraq bilinən qanuna görə, açığa su istehsal edən bir reaksiyanın (kondensasiyan reaksiyası) su ehtiva edən bir mühitdə nəticələnməsi mümkün deyil. Sulu bir mühitdə bu növ bir reaksiyanın reallaşa bilməsi, kimyəvi reaksiyalar içində “əmələ gəlmə ehtimalı ən aşağı olanı” olaraq xarakterizə edilər.

Bu səbəbdən, təkamülçülərin həyatın başladığı və amin turşularının meydana gəldiyi yerlər olaraq ifadə etdikləri okeanlar, amin turşularının, bir sonrakı mərhələdə, birləşərək zülalları meydana gətirməsi üçün qəti olaraq uyğun olmayan mühitlərdir. Richard E. Dickinson “Scientific American”da belə yazır:

Əgər zülal və nuklein turşu polimerləri aparıcı monomerlərdən meydana gələcəksə polimer zəncirinə hər bir monomer bağlanması bir molekul su atılması əsas şərtidir. Bu vəziyyətdə suyun varlığının polimer meydana gətirmənin əksinə mühitdəki polimerləri parçalama istiqamətində təsirli olması həqiqəti qarşısında, sulu bir mühitdə polimerləşmənin necə edilə bildiyini təxmin etmək çətinidir.¹³

Bundan başqa, təkamülçülərin bu həqiqət qarşısında ağız dəyişdirib, ibtidai həyatın quruda meydana gəldiyini qarşıya qoymaları da qeyri-mümkündür. Çünki ibtidai atmosferdə meydana gəldikləri fərz edilən amin turşuları ultrabənövşəyi şüalardan qoruyacaq yeganə mühit dənizlər və okeanlardır. Quruda ultrabənövşəyi şüalar səbəbindən parçalanırlar. Le Chatelier prinsipi isə dənizlərdəki əmələ gəlmə iddiasını çürütməkdədir. Bu da təkamül baxımından bir başqa çıxılmaz vəziyyətdir.

Foxun təcrübəsi

Yuxarıda açıqladığımız çıxılmaz vəziyyətlə üz-üzə qalan təkamülçü araşdırmaçılar, bütün nəzəriyyələrini çürüdən bu “su problemi” üzərinə mümkün olmayan ssenarilər çıxarmağa başladılar. Sydney Fox bu araşdırmaçıların ən tanınmışlarından biri idi. Fox, su problemini həll etmək üçün belə bir nəzəriyyə ortaya atdı: Ona görə, ilk amin turşuları, ibtidai

okeanda meydana gəldikdən dərhal sonra bir vulkanın yanındakı qayalıqlara sürüşdürülmüş olmalı idi. Qayalıqların üzərindəki amin turşularını ehtiva edən bu qarışıqın ehtiva etdiyi su, istinin qaynama dərəcəsinin üzərinə çıxmasıyla buxarlanmış olmalı idi. Beləcə “quruyan” amin turşuları, zülalları meydana gətirmək üzrə birləşə bilərdilər.

Lakin bu “dolaşmaq” çıxış yolu da çox insan tərəfindən mənimsənmədi. Çünki amin turşuları, Foxun qarşıya qoyduğu növdən bir istiliyə qarşı dayanıqlılıq göstərə bilməzdilər: Aparılan araşdırmalar amin turşularının yüksək istidə dərhal xarab olduqlarını ortaya qoyurdu.

Ancaq Fox qorxmadı. Laboratoriyada, “çox xüsusi şərtlərdə”, saflaşdırılmış amin turşuları quru mühitdə isidərək birləşdirdi. Amin turşuları birləşdirilmiş, ancaq zülallar yenə əldə edilə bilməmişdi. Əldə etdikləri, bir-birinə təsadüfi bağlanmış sadə və nizamsız amin turşusu halqaları idi və hər hansı bir canlı zülalına bənzəməkdən çox uzaq idi. Richard B. Bliss və Gray E. Parker, Foxun təcrübəsini belə təsvir edirdilər:

Sydney Fox saf quru amin turşuları 150–180°C-də 4–6 saat isidərək zülalə bənzər molekullar əldə etdi. Düşüncəsi, ibtidai dünyada da eyni hadisənin vulkanların yaxınlığında reallaşmış ola biləcəyi idi.

Bu vəziyyətdə bu sualların cavablandırılması lazımdır:

- 1) Qədim dünyada saf quru amin turşuları necə yığıla bilər?*
- 2) Əgər Fox amin turşuları bu istilikdə daha çox saxlasaydı nə olardı?*
- 3) Əgər amin turşuları çox su püskürdən vulkanların yanında saxlasaydı nə olardı?*
- 4) Fox niyə təcrübələrinə Millerin əldə etdiyi ikinci addım molekullarla deyil, saf, quru amin turşularıyla başladı?*

Miller təcrübəsində yalnız həyat üçün lazımlı molekulları (Levo amin turşuları) əldə etməklə kifayətlənməmiş, eyni anda təkamülə müdaxilə edən dextro amin turşularından meydana gəlmiş uzun zəncir əldə etmişdi. Sonrakı heç bir elm adamı kimyəvi təkamülün gələcək pilləsi üçün Millerin alətlərindəki molekul qarışığını istifadə etmədi.¹⁴

Burada son maddə üzərində xüsusilə dayanmaqda fayda var. Molekulyar təkamülün təməli sayılan Miller təcrübəsinin, etibarsızlığı isbat edildikdən

sonra belə gündəmdən endirilmədiyini ifadə etmişdik. Lakin daha sonrakı araşdırmaçılar, Millerin təcrübəsində ortaya çıxan işə yaramaz məhsulları deyil, nəticə əldə etmək üçün lazımlı amin turşularını istifadə etdilər. Təkamülçülər tərəfindən qəbul görmüş sayılan Millər təcrübəsinin məhsulları, heç bir təkamülçü tərəfindən istifadə edilmədi. Təkamülün ikinci halqasının isbatı olaraq göstərilən Fox təcrübəsində təkamülün birinci halqası sayılan Miller təcrübəsini əhəmiyyətsiz edildi. İkinci mərhələsi, birincisini qəbul etməyən bir nəzəriyyə vardı ortada...

Foxun bəhs etdiyimiz təcrübələri təkamülçü kütlələrdə belə çox müsbət qarşılanmadı. Çünki Foxun əldə etdiyi mənasız amin turşusu zəncirlərinin (proteinoidlərin) təbii şərtlərdə meydana gəlməyəcəyi çox açıq idi. Üstəlik, canlıların elementləri olan zülallar hələ əldə edilə bilməmişdi. Zülalların mənşəyi problemi başlanğıcda olduğu kimi hələ ayaqda idi. 1970–ci illərin məşhur elm jurnalı “Chemical Engineering News”də nəşr olunan bir məqalədə Foxun reallaşdırdığı təcrübə haqqında belə deyilirdi:

Sydney Fox və digər araşdırmaçılar, çox xüsusi istilətmə texnikaları istifadə edərək, dünyanın ilk dövrlərində heç var olmamış şərtlərdə amin turşularını “proteinoidlər” adı verilən bir şəkildə, bir–birinə bağlamağı bacarmışlar. Bununla birlikdə bunlar, canlılarda olan çox nizamlı zülallara heç bənzəmir. Bunlar, heç bir işə yaramayan, nizamsız ləkələrdən başqa bir şey deyildirlər. İlk dövrlərdə bu molekullar əgər həqiqətən meydana gəlmişlərsə belə, bunların parçalanmamaları mümkün deyil.¹⁵

Həqiqətən də Foxun əldə etdiyi “proteinoidlər” həqiqi zülallardan quruluş və funksiya olaraq tamamilə uzaqdır. Bir canlı zülalında amin turşuları, müəyyən növ, miqdar, düzülmə və üç ölçülü quruluşda birləşdikləri üçün bir məna və funksiya qazanırlar. Orta hesabla 400 ilə 1000 arasında amin turşusundan meydana gələn tək bir zülal molekulu, üç ölçülü formasına və ehtiva etdiyi amin turşularının say, növ və düzülüşlərinə bağlı olaraq tək bir hüceyrə içərisindəki digər minlərlə zülal molekulu ilə birlikdə dəyişik funksiyalar yerinə yetirər.

Ancaq Foxun yaratdığı dairəvi formadakı ibtidai və nizamsız molekullardan ibarət olan proteinoidlər, şüurlu bir dizayna sahib olmadıqlarından heç bir işə yaramırdılar. Zülallarla aralarında, kompleks texnoloji cihazla, emal edilməmiş bir metal yığını qədər fərq vardı.

Üstəlik, bu nizamsız amin turşusu yığınlarının belə ibtidai atmosferdə həyat qazanmağa şansı yox idi. Dünyanın oğünkü şərtlərində yer üzünə çatan sıx ultrabənövşəyi şüaları və idarəsiz təbiət şərtlərinin doğurduğu zərərli korlayıcı fiziki və kimyəvi faktorlar, bu proteinoidlərin belə varlıqlarını davam etdirmələrinə imkan vermədən parçalanmalarına səbəb olacaqdı. Amin turşularının ultrabənövşəyi şüalarının çata bilməyəcəyi şəkildə suyun altında olmaları isə, Le Chatelier prinsipi səbəbiylə, mümkün deyildi.

Bu məlumatlar işığında elm adamları arasında, proteinoidlərin həyatın başlanğıcını meydana gətirən molekullar olduqları fikri gedərək təsirini itirdi.

Möcüzə molekul DNT

Molekulyar səviyyədə bura qədər araşdırdığımızın göstərdiyi kimi, amin turşularının meydana gəlməsi təkamülçülər tərəfindən heç bir şəkildə işıqlandırıla bilinməmişdir. Zülalların meydana gəlməsi isə başlı başına müəmmadır. Üstəlik, problem yalnız amin turşusu və zülallarla məhdud qalmaz: Bunlar yalnız bir başlanğıcdır. Bunlardan da başqa, hüceyrə deyilən mükəmməl varlıq təkamülçülər üçün böyük çıxılmaz vəziyyət meydana gətirər. Çünki hüceyrə yalnız amin turşusu quruluşlu zülallardan meydana gəlmiş bir yığın deyil. Yüzlərlə inkişaf etmiş sistemi olan, insanoğlunun hələ də bütün sirlərini həll edə bilmədiyi komplekslikdə bir canlı bütündür. Halbuki az əvvəl dediyimiz kimi, təkamülçülər, nə bu sistemlərin, nə də hüceyrənin təməl daşlarını belə necə meydana gəldiklərini açıqlaya bilmirlər.

Canlılığın mənşəyini təsadüflərlə şərh etmə səyindəki təkamül nəzəriyyəsi hüceyrənin quruluşunun ən fundamentalındakı bu molekulların varlığına belə tutarlı izah gətirə bilməmişkən genetikada elmindəki irəliləmələr və nuklein turşuların, yəni DNT və RNA kəşfi, nəzəriyyə üçün yeni çıxılmaz vəziyyətlər meydana gətirdi.

1955-ci ildə Ceyms Watson və Francis Crick adlarındakı iki elm adamının DNT haqqında etdikləri işlər, biologiyada yeni bir cığır açdı. Bir çox elm adamı, genetikada mövzusunə yönəldi. İllər sürən araşdırmalar nəticəsində bu gün, DNT-nin quruluşu böyük ölçüdə işıqlandı.

Burada DNT–nin quruluşu və funksiyası haqqında çox təməl bir neçə məlumat vermək yerinə düşər:

Vücuddakı 100 trilyon hüceyrənin hər birinin nüvəsində olan DNT adlı molekul, insan vücudunun nöqsansız quruluş planını ehtiva edər. Bir insana aid bütün xüsusiyyətlərin məlumatı, xarici görünüşdən daxili orqanlarının quruluşlarına qədər DNT–nin içində xüsusi şifrə sistemiylə qeydlidir. DNT–dəki məlumat, bu molekulu meydana gətirən dörd xüsusi molekulun düzülüş sırası ilə kodlaşdırılmışdır. Nukleotid (və ya əsas) adı verilən bu molekullar, adlarının baş hərfləri olan A, T, G, C ilə ifadə edilərlər. İnsanlar arasındakı bütün struktur quruluşuna görə fərqlər, bu hərflərin düzülüş sıralamaları arasındakı fərqdən doğular. Bir DNT molekulunda təxminən 3.5 milyard nukleotid, yəni 3.5 milyard hərf olar.

Bir orqana, ya da bir zülalə aid olan DNT üzərindəki məlumatlar, gen adı verilən xüsusi hissələrdə yer alır. Məsələn gözə aid məlumatlar bir sıra xüsusi gendə, ürəyə aid məlumatlar bir sıra başqa gendə olar. Hüceyrədəki zülal istehsalı da bu genlərdəki məlumatları istifadə edərək edər. Zülalların quruluşunu meydana gətirən amin turşuları, DNT–də yer alan üç nukleinin ard–arda sıralanmasıyla ifadə edilmişdir.

Bədənimizdəki orqanların hər biri fərqli sayda gen tərəfindən nəzarət edilər. Məsələn; dəri 2.559, beyin 29.930, göz 1.794, tüpürcək vəzi 186, ürək 6.216, sinə 4.001, ağciyər 11.581, qaraciyər 2.309, bağırsağ 3.838, skelet əzələsi 1.911 və qan hüceyrələri 22.092 gen tərəfindən nəzarət edilir.

DNT–dəki hərflərin düzülüş sırası insanın quruluşunu ən incə detallara qədər təyin edər. Boy, göz, saç və dəri rəngi kimi xüsusiyyətlərin yanaşı, bədəndəki 206 sümüyün, 600 əzələnin, 10.000 eşitmə siniri şəbəkəsinin, 2 milyon optik sinir şəbəkəsinin, 100 milyard sinir hüceyrəsinin, 130 milyard metr uzunluğundakı damarların və 100 trilyon hüceyrənin planları tək bir hüceyrənin DNT–sində mövcuddur.

Burada diqqət yetirilməsi lazım olan bir nöqtə vardır. Bir geni meydana gətirən nukleinlərdə meydana gələcək bir sıralama səhvi, o geni tamamilə işə yaramaz hala gətirəcək. İnsan bədənində 200 min gen olduğu düşünülə, bu genləri meydana gətirən milyonlarla nukleinin doğru sıralamada təsadüfən meydana gələ bilmələrinin qeyri–mümkünlüyü daha yaxşı aydın olar. Təkamülçü bioloq olan Salisbury bu qeyri–mümkünlüklə əlaqədar olaraq bunları söyləyər:

Orta böyüklükdəki bir zülal molekulu, təxminən 300 amin turşusu ehtiva edər. Buna nəzarət edən DNT zəncirində isə, təxminən 1.000 nuklein olacaq. Bir DNT zəncirində dörd növ nuklein olduğunu yada salsaq, 1.000 nukleinlik silsilə, 41.000 fərqli şəkildə ola biləcək. Balaca loqarifm hesabı ilə olan bu rəqəm isə, ağılin anlayış sərhədinin çox uzağındadır.¹⁶

41.000-də bir, “balaca loqarifm hesabı” nəticəsində, 10^{620} -də bir mənasını verər. Bu say 10-un yanına 620 sıfır əlavə olunmasıyla əldə edilər. 10-un yanında 11 sıfır 1 trilyonu ifadə edərkən, 620 sıfırlı rəqəm həqiqətən də qavranması mümkün olmayan ədəddir.

Prof. Dr. Əli Demirsoy da bu mövzuda aşağıdakı etirafı etmək məcburiyyətində qalır:

Əslində bir zülalın və nüvə turşusunun (DNT-RNA) meydana gəlmə şansı təxminlərin çox uzağında ehtimaldır. Hətta müəyyən zülal zəncirinin ortaya çıxma şansı astronomik deyiləcək qədər azdır.¹⁷

Bütün bu imkansızlıqlarla yanaşı, DNT çox çətin reaksiyaya girən quruluşa malikdir. Çünki DNT, cüt zəncirdən meydana gəlmiş möhkəm spiral şəklindədir. Bu baxımdan da canlılığın təməli olması düşünülə bilməz.

Üstəlik, DNT, tək zülal quruluşundakı bir sıra fermentlərin köməyi ilə cütləşərkən, bu fermentlərin sintezi də ancaq DNT-dəki məlumatlar istiqamətində reallaşar. Hər ikisi də bir-birinə asılı olduğundan, cütləşmənin meydana gələ bilməsi üçün ikisinin də eyni anda mövcud olmaları lazımdır. Ya da ikisindən birinin daha əvvəl “yaradılmış” olması zəruridir. Amerikalı mikrobioloq Homer Jacobson, bu mövzuda belə deyər:

İlk canlının ortaya çıxdığı zaman, çoxalma planlarının, ətrafdan maddə və enerji təmin etmənin, böyümə sırasının və məlumatları böyüməyə çevirəcək mexanizmlərin hamısına aid əməllərin həmin anda bir yerdə olması lazımdır. Bunların hamısının kombinasiyası isə təsadüfən reallaşa bilməz.¹⁸

Yuxarıdakı ifadələr 1955-ci ildə, yəni Ceyms Watson və Francis Crick tərəfindən DNT-nin quruluşunun işıqlandırılmasından iki il sonra yazılmışdı.

Ancaq elmdəki bütün inkişafı baxmayaraq, bu problemin təkamülçülər üçün çözümsüz qalmağa davam edir. Qısaca, çoxalmada DNT-yə duyulan ehtiyac, bu çoxalma üçün bəzi zülalların mövcud olma zəruriliyi və bu zülalların da DNT-dəki məlumatlara görə edilmə məcburiyyəti, təkamülçü tezisləri konkret şəkildə çürüdürlər.

Məsələn Alman elm adamları Junker və Scherer də kimyəvi təkamül üçün lazımlı olan molekulların hamısının sintezinin ayrı-ayrı şərtlər tələb etdiyi və nəzəri olaraq belə əldə edilmə üsulu bir-birindən fərqli bir çox maddənin bir yerə gəlmə şansının olmadığını belə açıqlayırlar:

İndiyə qədər kimyəvi təkamül üçün lazımlı bütün molekulların əldə ediləcəyi bir təcrübə bilinmir. Başqa sözlə müxtəlif molekulların dəyişik yerlərdə çox uyğun şərtlərdə yaradılıb, hidroliz və fotoliz kimi zərərli faktorlara qarşı qorunub, yeni bir reaksiya bölgəsinə daşınması lazımdır. Burada təsadüfdən bəhs edilə bilməz, çünki belə bir hadisənin öz-özünə reallaşma ehtimalı yoxdur.¹⁹

Qısacası təkamül nəzəriyyəsi molekulyar səviyyədə reallaşdığı iddia edilən təkamüllü meydana gəlmələrdən heç birini isbat edə bilməmiş deyil. RNA molekulunun necə olub da özünə bir hüceyrə pərdəsi tapdığı, daha sonra hüceyrə orqanoidlərini necə ortaya çıxardığı kimi bir çox sual cavabsız gözləyir.

İbtidai atmosfer təcrübələri müvəffəqiyyətsizdir

Bura qədər izah etdiklərimizi qısaca yekunlaşdırsaq, nə amin turşuları nə də bunlardan meydana gələn və canlıların hüceyrələrini meydana gətirən zülallar, “ibtidai atmosfer” adı verilən mühitlərdə heç bir şəkildə yaranmamışdır. Üstəlik, zülalların inanılmaz komplekslikdəki kimyəvi strukturları, sağ-əl, sol-əl xüsusiyyətləri, peptid əlaqələrinin meydana gəlməsindəki çətinliklər kimi faktorlar, zülalların gələcəkdə də bu növ təcrübələrdə yaranmalarının qeyri-mümkün olduğunu göstərir.

Qaldı ki, zülalların təsadüfə şəkildə meydana gəldikləri bir an üçün fərz edilsə belə, bu heç bir şey ifadə etməz, çünki zülallar tək başlarına heç bir məna ifadə etməzlər. Çünki zülallar özlərini çoxalda bilməzlər. Ancaq DNT və RNA molekulalarında şifrələnmiş bir zülal molekulu üçün ardıcıl istehsal mümkün ola bilər. DNT və RNA olmadan bir zülalın çoxaldılması qeyri-mümkündür. DNT-də şifrəli olaraq yazılmış 20 ayrı növ amin turşunun müəyyən bir şəkildə sıralanması, bədəndəki hər bir zülalın quruluşunu təyin edir. Halbuki, əvvəlki hissələrdə də açıqladığımız kimi, DNT və RNA-in təsadüflərlə meydana gəlməsi ehtimaldan kənardır.

Həyatın başlanğıcını araşdıran təkamülçülərin qarşılaşdıqları ən əhəmiyyətli problemlərdən biri, məhz bütün bu molekulaların çoxalmaq üçün bir-birləriylə köməkləşməsidir. DNT, içində məlumat olan bir kitab kimi idi. Zülallar isə çox əhəmiyyətli əməliyyatlar icra etmələrinə qarşı, DNT-in üzərində yazılı məlumat olmadan yarana bilmirdilər. DNT olmadan zülalların, zülallar olmadan DNT-in var olması imkansızdı. Bir zülal təsadüfən sintez edilmiş olsa belə (belə bir hadisənin nə dərəcə qeyri-mümkün olduğunu açıqlamışdıq) bu vəziyyət, o zülal özünü köçürə bilməyəcəyi üçün heç bir şey ifadə etməyəcəkdi.

Üstəlik bir an üçün DNT və RNA-in də bir şəkildə meydana gəldiyini fərz etsək belə, bunların zülal sintez etmələri üçün ancaq hüceyrə kimi son dərəcə kompleks və xüsusiləşmiş mühit lazımlıdır. Hüceyrənin də yenə, DNT, RNA, zülallardan meydana gəlmiş orqanoidlər, fermentlər və son dərəcə kompleks əməliyyatlar saxlayan bir quruluş olduğu düşünülə hadisə sonsuz dövrə girir: Hüceyrə olmadan DNT zülal yarada bilməz, DNT olmazsa zülal yarada bilməz, zülallar olmazsa hüceyrə deyə bir şey mümkün ola bilməz...

Məhz bu və bənzəri faktorların yavaş və uzun sürən bir dövrün sonunda elm sahələri tərəfindən qəbul edilməsi nəticəsində zülalların həyatın başlanğıcı olduğuna dair nəzəriyyələr etibarlılıqlarını itirdilər. 1950-ci illərdə ibtidai atmosfer təcrübələriylə başlayan bu "zülal təcrübələri" dövrü, beləcə bir neçə on il keçmədən sona çatdı. Artıq çox az adam, zülalların yer üzündə özbaşına meydana gələ biləcəyinə və bu zülalların da həyatın başlanğıcına qaynaq ola biləcəyinə inanırdı.

Zülalların əldə edilməsindəki qeyri-mümkünlük, təkamülçüləri həyatın başlanğıcını izah etməyə çalışan yeni nəzəriyyələr yaratmağa vadar etmişdir. Bunlardan təkamülçülər arasında ən çox qəbul görəni isə "RNA dünyası" modeli idi.

RNA təcrübələri dövrü

1986-cı ildə Harvardlı kimyaçı Walter Gilbert ilk dəfə “RNA dünyası” terminini ortaya atdı. Gilbert bu termini belə açıqlayırdı: “RNA molekulları və bəzi köməkçi faktorlar, ilk hüceyrəli formalaşmalar yerinə gətirə biləcək yetərli ferment qrupunu meydana gətirə bilirlər.” Beləcə Gilbert RNA-in canlılığın başlanğıcında təməl faktor olduğu düşüncəsini inkişaf etdirdi.

RNA təcrübələri dövrünü araşdırmadan əvvəl, RNA və bunun hüceyrə içindəki vəzifələri haqqında bəzi məlumatlar əldə etməmiz lazımdır.

RNA, hüceyrədə genetik məlumatı daşıyan DNT molekuluna bənzəyir. Ancaq tək bir fərqlə; DNT cüt spiral quruluşa sahib ikən RNA molekulu tək bir zəncirə malikdir. RNA-in bu quruluşu, hüceyrə içindəki müəyyən fəaliyyətləri yerinə gətirə bilməsi baxımından əhəmiyyətlidir. Canlı hüceyrələrində RNA molekulu, zülal sintezi əsnasında DNT molekuluna kömək edər.

Təkamülçüləri RNA molekulunun həyatın başlanğıcı ola biləcəyini düşünməyə itələyən nöqtə, canlılardakı RNA molekulunun öz-özünü köçürmə qabiliyyətinə sahib olması idi. RNA molekulu, hüceyrə daxili fəaliyyətləri əsnasında yalnız öz üzərindəki məlumatı istifadə edərək özünü köçürə bilirdi. 1980-ci illərin ortalarında RNA molekulunun “katalizator” adı verilən bu xüsusiyyətinin kəşf edilməsi, təkamülçüləri təkrar həyəcanlandırdı. Zülalların əksinə RNA molekulunun özünü köçürmə qabiliyyətinə sahib olması, bu molekulun canlılığın başlanğıcı ola biləcəyi fikrini doğurdu.

Xəyal gücləri qüvvətli elm adamları dərhal bir ssenari yazmaqda gecikmədilər. Ssenariyə görə bundan milyardlarla il əvvəl, özünü köçürə bilən bir RNA molekulu atmosfer şərtlərinin təsiriylə təsadüfən özbaşına meydana gəlmişdi. Sonra bu RNA molekulu ətraf şərtlərinin təsiriylə birdən-birə zülallar yaratmağa başlamışdı. Daha sonra məlumatları ikinci bir molekulda saxlamaq ehtiyacı doğulmuş və bir təhər DNT molekulu ortaya çıxmışdı. Mutasiyalar və darvinist təbii seleksiya mexanizmi də, uzun müddətdən sonra bu ibtidai hüceyrənin daha inkişaf etmiş bir hüceyrəyə çevrilməsinə kömək etmişdi.

Ən “hörmətli” təkamülçü elm adamlarının həyatın başlanğıcı probleminə bu cür bir həll təklifi ortaya atmaları, bir çox adamın üzündə ancaq bir təbəssüm ifadəsinin ortaya çıxmasını təmin etmişdi. Xəyal etməsi belə güc olan bu nəzəriyyə, həyatın başlanğıcına izah gətirmək yerinə, problemi daha da

böyütmüşdü. Daha çox cavabsız sual meydana çıxmışdı: RNA özünü köçürərkən istifadə edəcəyi yeni nukleotidləri haradan tapmışdı? Normalda hüceyrədə son dərəcə xüsusi şərtlər altında meydana gələn belə bir köçürmə əməliyyatı, ibtidai dünya şərtlərində necə reallaşa bilmişdi? Bütün bu suallar cavabsız buraxılırdı. 1980-ci illərin sonunda “RNA dünyası” təcrübələrinin tarixi qiymətləndirməsini edən tanınmış kimyagər Klaus Dose bu şərhı edirdi:

Həyatın kökləri üzərindəki 30 illik kimya və molekulyar təkamül araşdırmaları, problemin həllindən çox, vəziyyətin ciddiliyini anlamamıza yol açdı. Hal-hazırda nəzəriyyələr və təcrübələrin hamısı ya müvəffəqiyyətsizliklə nəticələnir, ya da görmək istəmədiklərimizi ortaya çıxarır.²⁰

Canlılardakı RNA molekulunun özünü köçürdüyünü görənlər, dərhal eyni şeyin ibtidai atmosfer mühitində də reallaşdırılacağını sınaq istədilər. Təkrar Millerin zülal əldə etmək üçün aparmış olduğu təcrübələr təkrarlanmağa başlandı, ancaq bu səfərki məqsəd, zülal əldə etmək deyil, öz özünü köçürə bilən bir RNA molekulu əldə etmək idi. Beləcə bəlkə də canlılığın özbaşına yer üzündə ortaya çıxma biləcəyi göstərilmiş olacaqdı.

Ancaq bu dəfə təkamülçülər, ibtidai atmosfer mühitini təkrar canlandırmaq yerinə birbaşa olaraq laboratoriyalarda bu əməliyyatı reallaşdırmağı sınaq etdilər. Çünki heç kim Millerin etmiş olduğu kimi bir təcrübənin bənzərinin nəticəsində RNA-in və ya bunu meydana gətirən molekulların ortaya çıxma biləcəyini ümid etmirdi! Çünki canlılarda olan RNA molekulu, bir zülalla belə müqayisə edilə bilməyəcək dərəcədə xüsusiləşmiş bir quruluş idi...

Nəhayət özünü köçürə bilən bir RNA molekulu yaratmaq üzrə qərblı təkamülçü elm adamlarının laboratoriyalarında qızğın iş başlandı. Uzun müddət idarə edilən mühitlərdə, təcrübə balonları, ölçü cihazları və texniki alətlərin köməyiylə RNA molekulları üzərində işlər görülməyə başlandı. Ancaq işlər davam etdikcə araşdırmaçılar ümidlərini getdikcə itirirdilər; bütün səylərə baxmayaraq laboratoriya mühitində özünü köçürə bilən tək bir RNA molekulu belə əldə edilə bilməmişdi.

RNA təcrübələri sonunda gəlinən ən son nöqtə, RNA-yı meydana gətirən “nukleotid” adlı parçaların əldə edilməsi olmuşdu. Ancaq, bunların əldə

edilməsi də laboratoriyalarda hər hansı bir kimyəvi maddə əldə edilməsindən fərqsiz idi. Yəni uyğun şərtlər (istilik, təzyiq, idarəetmə sistemləri, katalizatorlar) və uyğun xammallar istifadə edildiyində digər başqa kimyəvi birləşmə kimi nukleotidlər də laboratoriyalarda sintez edilə bilirdi. Bu təcrübələrin, ibtidai atmosfer mühitində nukleotidlərin təsadüflər nəticəsi meydana gəldiyini sübut etmə kimi bir mənası yox idi. Kompleks düstura və yüksək xərcə sahib xərçəng dərmanının biokimya laboratoriyalarında yaradılmasının onun təbiətdə, ya da ibtidai dünya şərtlərində özbaşına meydana gələ biləcəyini göstərməməyi kimi... Lakin bu belə təkamülçüləri sanki nəzəriyyələrini isbat edən bir şey tapmış kimi boş bir sevincə sürüməyə yetərli idi.

RNA-lı təcrübələr dövrü hələ nukleotidlər mərhələsində nöqtələnmişdi. Çünki əsl mərhələni, yəni “yaradılmış” nukleotidləri, özünü köçürə bilən bir RNA molekulunu meydana gətirəcək şəkildə birləşdirməyi kimsə bacara bilməmişdi. Fransız araşdırmaçı Paul Auger bu vəziyyəti belə izah edirdi:

Təsadüfi kimyəvi hadisələr vasitəsilə nukleotidlər kimi kompleks molekulların ortaya çıxması mövzusunda məncə iki mərhələni dəqiq bir şəkildə bir-birindən ayırmamız lazımdır; tək-tək nukleotidlərin yaranması (bu bəlkə mümkün ola bilər) və bunların çox xüsusi seriyalar halında bir-birinə bağlanması. Məhz, bu ikincisi, qeyri-mümkündür.²¹

Beləcə təkamülçülərin nə ibtidai atmosfer mühitində, nə də özbaşına yaranan şərtlər altında, laboratoriya mühitində belə RNA molekulunu meydana gətirmə səyləri heç bir nəticə vermədi. Təkamülçülərin RNA molekulu üzərinə qurmuş olduqları bütün ssenari, müvəffəqiyyətsiz təcrübələr nəticəsinə yığılmışdı.

Bura qədər izah etmiş olduğumuz çalışmaların əslində yalnız tək bir məqsədi vardır: Canlılığın cansızlıqdan ortaya çıxma biləcəyini göstərmək. Amma heç bir şəkildə bu məqsəd reallaşdırıla bilməmişdir. Təkamülçülər nə minlərlə zülaldan ibarət olan bir hüceyrəni əldə etmək, nə də tək bir zülalı, tək özünü köçürə bilən RNA molekulunu belə əldə edə bilməmişlər. Təkamül nəzəriyyəsinin bu müvəffəqiyyətsizlikləri, canlılığın qəti olaraq kimyəvi proseslər nəticəsində özbaşına ortaya çıxma bilməyəcəyini isbat edir və canlılığın ancaq Allahın yaratmasıyla ortaya çıxdığını göstərir. Təkamülçülərin görmək

istəmədikləri bu həqiqət, elmi tapıntıların daim Yaradıcıyı göstərməsi nəticəsində həmişə qarşılarına çıxır.

“Nature” jurnalında yazdığı bir yazıda Sir Fred Hoyle belə deyir:

Canlılığın cansız maddələrdən meydana gəlmə ehtimalı 1 və onun yanında 40.000 sıfırdır... Bu isə həm Darvini, həm də onun Təkamül nəzəriyyəsini basdırmağa çatacaq böyüklükdə bir rəqəmdir. “İbtidai şorba” nə dünyada, nə də bir başqa planetdə əsla var olmamışdır. Canlılığın başlanğıcı qəti olaraq təsadüflərə bağlı deyil, bu səbəblə bu ancaq şüurlu və mükəmməl bir yaratmanın nəticəsi olmalıdır.²²

Charles B. Taxton isə “Mystery of Lifes Origin” də bu şərhidir:

...Uzaq bir qalaktikadan gələn bir radio siqnalı olsa, hər kəs bunun orada ağıllı varlıqların olduğunu bir dəlili olduğunu bilər. Yaxşı, Elə isə DNT-dəki mesaj da görəsən bənzər bir dəlil deyildirmi?²³

Təkamülçülərdən etiraflar

Təkamülün əslində “isbat edilmiş bir həqiqət” deyil, isbat edilməyə çalışılan bir inanc olduğunu ən böyük dəlili, qabaqcıl təkamülçü elm adamlarının etdikləri etiraflardır. Hüceyrə içindəki bənzərsiz ferment sistemləri, zülal və DNT-nin üstün quruluşu, bu etirafların fokuslandığı nöqtələrdən bir neçəsidir.

Təkamül sahəsindəki ən etibarlı qaynaqlardan biri olaraq qəbul edilən “Am Anfang War der Wasserstoff” (Başlanğıcda hidrogen vardı) adlı (və türk dilinə “Dinozavrların səssiz gecəsi” adıyla tərcümə edilən) kitabın yazarı Hoimarvon Dithfurt, bu etiraflardan biridir. Dithfurt, tənəffüs sistemini meydana gətirən fermentlərin varlığını izah edərkən təkamülün necə çarəsiz qaldığını etiraf edər. Ancaq bununla birlikdə təkamülçü bir elm adamının tam “təkamülə inandığı üçün” belə bir problemi göz ardı etmək məcburiyyətində olduğunu da ifadə edər:

Tam təsadüf nəticəsində ortaya çıxmış belə bir uyğunlaşma, həqiqətən də mümkündürmü? Bu, bütün bioloji təkamülün ən fundamental sualıdır. Bu suala verilən cavablara görə mütəfəkkirlər də siniflərə ayrılırlar. Bu suala “bəli mümkündür” cavabı vermək, müasir təbiət elminə olan inancı təsdiqləmək kimi bir şeydir. Bir az pis niyyətlə ifadə etmək istəsək belə də deyə bilərik: Müasir təbiət elminin tərəfdarı olan bir kimsə, bu suala “bəli” cavabını verməkdən başqa bir variantla sahib deyil. Çünki təbiət hadisələrini aydın olan yollardan şərhə özünə hədəf etmiş, bunları, fəvqəltəbii müdaxilənin köməyinə müraciət etmədən düz təbiət qanunlarına söykənən törətməni məqsəd qoymuşdur. Amma işin burasında, olub bitəni təbiət qanunlarıyla, qısacası “təsadüf” ilə izahı, bu kimsənin çıxılmaz vəziyyətdə qaldığının əlamətidir. Çünki bu vəziyyətdə onsuz da təsadüfə inanmasın da nə etsin?²⁴

Ditfurthun sətirləri arasında, “ideoloji lazımlılıq”ı ələ verən başqa hissələr tapmaq mümkündür. Bir yerdə belə deyir: “... Bu kompleks kimyəvi reaksiyaların yer üzündəki həyatın davamı baxımından imtina edilməz yaranması, elmi bir yoldan açıqlamaq istəyiriksə, təsadüf kateqoriyasına müraciət etməkdən başqa çarəmiz varmı?” Bir başqa paragrafında, “... təbiət elmi anlayışa bağlı qalaraq hadisəni açıqlamaq məcburiyyətində qalan bioloq...”²⁵ ifadəsini istifadə edər. Yəni təsadüf qeyri-mümkündür, amma bir Yaradıcının varlığını qəbul etməkdənsə, yenə də təsadüfə inanmaq lazımdır!...

Qeyri-mümkünlüyü qəbul etmənin bir yaradıcını qəbul etməyə seçildiyi ortadadır. Təkamülçülər bu məntiqlə, ağıl və məntiqin sərhədlərini məcbur edəcək başqa qəbullar da edərlər. Təkamülün Türkiyədəki qabaqcıllarından Prof. Dr. Əli Demirsoy belə yazar:

...Problemin ən can alan nöqtəsi, mitoxondrilərin bu xüsusiyyəti necə qazandığıdır. Çünki tək bir fərdin belə təsadüf nəticəsi bu xüsusiyyəti qazanması təsəvvür edilə bilməyəcək qədər həddindən artıq ehtimalların bir yerə toplanılmasını tələb edir... Tənəffüsü təmin edən və hər addımda dəyişik şəkildə katalizator olaraq tapşırıq görən fermentlər, mexanizmin özünü meydana gətirir. Bu ferment silsilə bir hüceyrə, ya tam ehtiva edər, ya da bəzilərini ehtiva etməsi mənasızdır. Çünki fermentlərin bəzilərinin əskik olması hər hansı bir nəticəyə aparmaz. Burada elmi düşüncəyə olduqca tərs gəlməklə birlikdə doqmatik izah və fərziyyə etməmək üçün bütün tənəffüs

fermentlərinin bir dəfədə hüceyrə içərisində və oksigenlə təmas etmədən əvvəl, əskiksiz olduğunu istər istəməz qəbul etmək məcburiyyətindəyik. Ancaq bu ferment silsilənin hamısının təsadüf nəticəsi sahib olan bir hüceyrə, sərbəst oksigenli atmosferə uyğunlaşa biləcək. ²⁶

Sətirlərdə ortaya qoyulan məntiq yenə eyni nöqtəyə işarə edər: Təkamülçülərin məqsədi, “doqmatik izah və fərziyyə” deyə ifadə etdikləri şeyi etməmək, yəni bir Yaradıcının varlığını nə olursa olsun qəbul etməməkdir. Buna şərtlənmiş vəziyyətdədirlər və buna görə, qəti olaraq qeyri–mümkün olan fərziyyələri asanlıqla qəbul edə bilirlər.

Bu qeyri–mümkün fərziyyələri mümkün kimi göstərə bilmək üçün də, müxtəlif məntiq oyunlarına müraciət edərlər. Harvard universitetindən Professor Corc Waldın, canlılığı yaradan iradənin “zaman” olduğu istiqamətindəki şərhə buna yaxşı bir nümunədir:

*Əhəmiyyətli nöqtə budur; həyatın mənşəyi, heç olmasa bir dəfə baş verən hadisələr kateqoriyasına girdiyindən, zaman onun tərəfindədir. Ancaq, biz bu hadisəni nə qədər ehtimaldan kənar saysaq da, yetərli zaman ərzində mütləq mənada heç olmasa bir dəfə meydana gələcəkdir. Planın qəhrəmanı gerçəkdə zamandır. Kafi zaman verilməsi ilə “mümkün olmayan” mümkün olar. Mümkün, “ola biləcək” olar və ola biləcək də “az qala qəti bir hal” alar. Yalnız gözləmək kifayətdir. Zamanın şəxsən özü möcüzələri meydana gətirər.*²⁷

Görüldüyü kimi təkamülçü elm adamları, gerçəkdə nəzəriyyələrini möcüzələrin əllərinə təslim etmişlər. Açıqlana bilməyən minlərlə nöqtə, bu “təkamüllü möcüzə” sözünün altında ört–bas edilərək, nəzəriyyənin yaşadılmasına çalışılır.

Ancaq möcüzə, lügətdəki tərifə ilə, “*insan ağılının ölçülərini aşan, təbiət qanunlarının kənarına çıxan, düşüncə deyil də dini inanca söykənən yaranmadır.*”²⁸ Təkamülçülərin, təkamül prosesinə “mücüzələr” ətf etmələri isə, bu təkamül prosesinə elmi deyil, bir növ inancla bağlı olduqlarını göstərir. Bir başqa ifadə ilə, “təkamül dini”nə inanırlar və bu dinə sadıq qala bilmək üçün də hər cür imkansız təsdiqləmək vəziyyətindədirlər.

CANLILARDAN YARADILIŞ DƏLİLLƏRİ

Kitabın əvvəlki səhifələrində təkamül nəzəriyyəsinin müasir elmin tapıntıları tərəfindən necə yıxıldığına şahid olduq. Mikrobiologiya, biokimya, ya da paleontologiya (fossil elmi) kimi elm sahələrinin, canlılığın təsadüfən meydana gəldiyi iddiasını necə yıxdıqlarını araşdırdıq.

Bunlarla yanaşı, təkamül nəzəriyyəsinin yalan olduğunu və yaradılışın həqiqətini görmək üçün, canlılardakı bəzi xüsusiyyətləri araşdırmaq da son dərəcə işıqlandırıcıdır. Çünki canlılar o cür kompleks strukturlara sahibdirlər ki, bu kompleks strukturların təsadüfə inkişafarla ortaya çıxdığını iddia etmək mümkün deyil. Xüsusilə bəzi canlıların sahib olduqları bir sıra sistemlər, təkamül nəzəriyyəsinə tək başına yıxan yaradılış isbatı xüsusiyyətindədirlər.

Təkamül nəzəriyyəsinə çürüdən elm adamları, canlılarda mövcud olan haqqında deyilən sistemləri “sadələşdirilə bilməz komplekslik (irreducible complexity)” anlayışı ilə açıqlayırlar. Bu anlayış, bir çox hissənin müəyyən şəkillərdə bir araya gəlməsindən ibarət yaranan və tək bir hissəsi belə əksik olsa heç bir işə yaramayacaq bir sistemi təyin etmək üçün istifadə edilir.

Bu anlayışı bir saat nümunəsi ilə açıqlamaq mümkündür. Qurmalı bir masa saati düşünün. Bu saatin içində müəyyən böyüklüklərdə bir çox mexanizm, yay, əqrəb və dəqiqə əqrəbi kimi hissələr və müxtəlif vintlər mövcuddur. Və saatin işləyə bilməsi üçün bu hissələrin hamısının yerli yerində olması lazımdır. Əgər saatin içindəki 7 mexanizmdən tək biri yerində olmazsa, o saat işləməz. Məhz bu, “sadələşdirilə bilməz komplekslik”dir. Yəni saatin sistemi, daha az kompleks bir hala gətirilə bilməz. Gətirilməyə çalışılsa pozular və heç bir işə yaramaz hala gələr.

Bu cür həssas kompleksliyin varlığı da, bu saatin çox şüurlu dizayner tərəfindən düzədildiyini göstərir. Heç kim, bu saatin, bir masa üzərində dayanan mexanizmin, qolların, spiralını və vintlərin bir zəlzələ nəticəsində təsadüfən bir araya gəlmələri ilə meydana gəldiyini önə sürə bilməz.

Məhz qərbli təkamül əleyhinə olan elm adamlarına görə, canlılardakı sistemlərdə bu cür “sadələşdirilə bilməz komplekslik” vardır. Bunlar elə sistemlərdir ki, tək bir hissəsi belə var olmasa, ya da yalnız yerindən bir az sürüşmüş olsa, bütün sistem işə yaramaz hala gələr. Məsələn insan gözünün 40 hissəsindən biri olan iris olmasa, göz heç bir işə yaramaz. Eyni şəkildə

qulağın onlarla hissəsindən biri olan zindan sümüyü olmasa, ya da bir millimetr fərqli bir yerdə olsa, qulaq eşitməz. Bu isə bu orqanların çox diqqətli dizaynının məhsulu olduqlarını göstərir. Daha açıq ifadə ilə, bu orqanlar Allahın qüsursuz yaradılışının bir məhsulu və göstəricisidirlər.

İrəliləyən səhifələrdə sonsuz saydakı bu yaradılış dəlillərindən bir neçə nümunə araşdıracağıq.

Ağcaqanadın qan əmməsi

Bizim üçün çox vaxt yalnız bir can sıxıntısı səbəbi olan ağcaqanadlar, əslində çox maraqlı “sancma” sisteminə sahibdirlər.

Hədəfi üzərinə qoyulan bir ağcaqanad, xortumunun ucundakı dodaqcıqlar sayəsində əvvəl bir nöqtə seçər. Qan əmmək üçün istifadə etdiyi iynəsi, içində qorunduğu xüsusi örtükdən çıxar və ağcaqanad “əməliyyat”a başlayar. Dəri düşünüldüyü kimi iynənin təzyiqlə batırılması üsulu ilə dəlinməz. Ağcaqanadın alt çənəsi bir mişar kimi irəli geri hərəkət edərək dərinə kəsər. Açılan yarıqdan içəri soxulan iynə qan damarına çatınca deşmə əməliyyatına son verilər. Heyvan artıq qan əmməyə başlayacaq. Xüsusi bir dizaynın məhsulu olan iynəsi sayəsində qan əmər və bəslənər.

Ancaq bilindiği kimi insan bədəni, damarlarındakı ən kiçik bir zədələnmə qarşısında qanı anında laxtalandıraraq o bölgədəki qan axışını dayandıran bir fermentə malikdir. Bunun ağcaqanad üçün böyük problemə səbəb olması gözlənilə bilər, çünki heyvanın deşdiyi nöqtədəki qanın laxtalanması və qanın əmilməsinə mane olması lazımdır.

Ağcaqanadın mükəmməl yaradılışı bu nöqtədə bir daha ortaya çıxar.

Heyvan qan əmməyə başlamadan bədəninə ifraz etdiyi, tibdə dərman olaraq istifadə edilən “heparin” bənzəri, xüsusi mayeni qan damarında açdığı dəliyin içinə buraxar. Bu maye, qandakı laxtalanmağı təmin edən fermenti təsirsiz hala gətirər. Beləcə ağcaqanad qidasına problemsiz şəkildə çatar. Ağcaqanadın sancdığı yerdəki qaşıntı və şişməyə səbəb olan da bu laxtalanmaya maneə törədici mayedir.

Bu izah etdiklərimiz şübhəsiz fəvqəladə əməliyyatlardır və qarşımıza bu sualları çıxarar:

1) Ağcaqanad insan bədənində bu cür bir laxtalandırıcı ferment olduğunu haradan bilir?

2) Bu fermentə qarşı öz bədənində ifrazat yaratması üçün, fermentin məzmununu bilmək məcburiyyətindədir. Bu necə ola bilər?

3) Belə bir məlumatı əldə etdiyini fərz etsək belə, necə olur ki, öz bədənində belə bir ifrazat yaradıb bunu iynəsinə köçürəcək "texniki təchizat"ı meydana gətirə bilər?

4) Əgər bunlar təkamül tarixi boyunca təsadüfi olaraq meydana gəlsə belə bu xüsusiyyətlərin DNT-yə yazılaraq digər nəsillərə ötürülməsi necə mümkün olacaqdı?

Əslində bu sualların cavabı sadədir. Ağcaqanadın insan bədənindəki laxtalandırıcı fermentdən xəbəri belə yoxdur. Bəhs etdiyimiz varlıq bir neçə millimetr böyüklüyündə ağılsız və şüursuz bir ağcaqanaddır, o qədər. Onu bu cür inanılmaz, fəvqəladə və heyranlıq verici bir sistemə sahib edən isə, insanı da, ağcaqanadı da yaradan Allahdır.

Sperma-yumurtə əlaqəsi

İnsanın yaradılış əhvalatı, bir-birindən çox uzaq iki ayrı yerdə başlayar. İnsan, qadın və kişi bədənində bir-birindən tamamilə müstəqil olaraq yaranan, amma bir-biriylə tamamilə uyğun olan iki ayrı mahiyyətin birləşməsiylə həyata addım atar. Kişi bədənində ibarət yaranan spermanın kişinin istəyi, ya da idarəsi ilə meydana gəlmədiyi ortadadır, eyni qadın bədənində yaranan yumurtanın qadının istəyi, ya da idarəsi ilə meydana gəlmədiyi kimi. Onların bu meydana gəlmələrdən xəbəri belə yoxdur. Ancaq bunların bir-birlərinə tam uyğun olmaları, bir azdan görəcəyimiz kimi, insanın yaradılmış olduğunu qəti dəlilidirlər.

Xayalarda dəqiqədə orta hesabla 1000 ədəd ifraz olunan spermalar, kişi bədənindən qadının yumurtasına doğru edəcəkləri səfəri "bilirmiş kimi" xüsusi dizayna sahibdirlər. Sperma, baş-boyun-quyruq hissələrindən meydana gələr. Quyruq, spermanın bir balıq kimi ana rəhminə irəliləməsini təmin edər. Körpənin genetik şifrəsinin bir hissəsini saxlayan baş hissəsi isə xüsusi qoruyucu zirehlə örtülmüşdür. Bu zirehin faydası ana rəhminə girişdə aydın

olacaq. Rəhmdəki mühit, ananın mikroblardan qorunması məqsədiylə son dərəcə üsyankardır. Baş hissəsindəki zireh bu turşuya qarşı qorunma təmin edər. Spermanın, bu turşunun varlığını bilən “biri” tərəfindən qoruyucu zirehlə örtüldüyü son dərəcə açıqdır. Spermalar bunu milyonlarla il davam edən sınaqlar nəticəsində bacarmış ola bilməzlər. Çünki heç bir spermanın əldə etdiyi məlumatları çatdırmaq üzrə kişi bədənində geri döndüyü görülməmişdir! Zətən belə bir vəziyyət mümkün olsaydı belə, geri dönən bir sperma xayalara gələrək “ana rəhmində keçdiyimiz yolda bir turşu var, ona görə yeni spermaları zirehlə örtün!” kimi əmr verə bilməyəcəkdi.)

Bu sırada ana bədənində də, yenə ananın heç bir istəyi, ya da idarəsi olmadan yumurta hüceyrəsi ifraz olunmuşdur. Yumurtalıqlardan yola çıxaraq Uşaqlıq borusu adı verilən bir bölgəyə çatır və spermaların gəlməsini gözləməyə başlayır. Ancaq passiv gözləmə deyil bu. Gözləmə əsnasında xüsusi maye ifraz edər və spermalar da məhz bu maye sayəsində bir duz dənəsinin ancaq yarısı qədər olan yumurtanı tapırlar. Diqqət yetirək: Yumurta “ifraz etməyə başlayır” deyərkən bir insandan, ya da inkişaf etmiş bir kompüterdən bəhs etmirik. Bu kiçik zülal yığınının “öz-özünə” belə bir şeyə “qərar verməsi”, üstəlik spermanı özünə çəkəcək kimyəvi birləşmə hazırlayıb ifraz etməsi inanılacaq şeydir?

Qısaca, bədən çoxalma sistemi xüsusilə yumurta ilə spermanı görüşdürəcək şəkildə hazırlanmışdır. Və qadın çoxalma sistemi spermalara, spermalar da qadın bədənindəki mühitə uyğun olaraq yaradılmışdır.

Yumurtanı mayalandıracaq sperma yumurtaya yaxınlaşdığında yenə yumurtanın ifraz etməyə “qərar verdiyi” və sperma üçün xüsusi olaraq hazırlanmış bir maye, spermanın qoruyucu zirehini əridər. Bunun nəticəsində də bu dəfə spermanın ucunda olan və yenə xüsusi olaraq yumurta üçün hazırlanmış olan əridici ferment kisəcikləri ortaya çıxar. Sperma yumurtaya çatdığında bu fermentlər yumurtanın pərdəsini deşərək spermanın içəri girməsini təmin edirlər.

İndi bura qədər izah etdiklərimizi diqqətli şəkildə düşünək:

1) İki ayrı insanın bədənində iki törəmə sistemi meydana gəlir.

2) Kişinin bədənində ifraz olunan sperma, həyatında heç görmədiyi qadın bədənindəki mühiti “bilir” və buna görə xüsusi zirehlə örtülüdür. Sperma, keçəcəyi mühitin aqressiv olduğunu, buna qarşı özünü qoruyacaq zirehi necə yaratdığını necə bilir?

3) Qadının bədənində ifraz olunan yumurta isə, gələcək olan spermaları həyatında heç görmədiyi halda, onlara yol göstərmək məqsədiylə bir maye ifraz edir. Spermaların gələcəyini haradan bilir? Onları çəkəcək birləşmədəki mayeni ifraz etməyi necə bacarır?

4) Yumurtaya çatan sperma, yumurtanın bir maye ifraz edəcəyini və beləcə zirehinin əriyərək xüsusi ferment kisəciklərinin sərbəst qalacağını haradan eşidib? Bu kisəciklərin yumurtanın pərdəsini deşəcəyini necə bilir? Yumurtanın bir pərdəsi olduğunu haradan bilir?

5) Yumurta özünə çatacaq spermaların daşdığı fermentləri kimdən xəbər almışdır? Bunların ortaya çıxması üçün zirehin əriməsi lazım olduğunu ona kim xəbər verir? Bunun üçün lazım olan əridici mayeni ifraz etməyi necə bacarır? Mayeni ifraz etdiyini fərz edək, düsturunu necə hesablayır?

Əlbəttə detallarına girmədən az hissəsini izah etdiyimiz insanın törəmə sisteminin fəvqəladə xüsusiyyətləri yüzlərlə səhifə doldurardı. Ancaq yuxarıda açıqladığımız bir iki mərhələ belə bizlərə kişi və qadının tam olaraq bir-birlərinə uyğun yaradıldığını, hər ikisinin də bilən bir varlıq tərəfindən “dizayn edildiyini” açıq şəkildə göstərir. Təkamül nəzəriyyəsinin iddia edilən yeganə mexanizmləri olan təbii seleksiya və mutasiya, bu izah etdiklərimizi izah etməkdən çox uzaqdır. Bu izah edilənlərin təsadüflərlə meydana gələ bilməyəcəyi hər şüurlu insan üçün çox açıq bir həqiqətdir. Ortada konkret dizayn etmə və forma vermə, konkret bir yaradılış vardır.

Kimyəvi silahlar

Bəzi canlılar, istehsalı üçün çox inkişaf etmiş texnologiya tələb edən olduqca kompleks kimyəvi birləşmələri öz bünyələrində laboratoriya həssaslığında və son dərəcə asan şəkildə yarada bilirlər. Bombardman böcəyi də bunlardan biridir.

Bu böcəyin müdafiə etmə üsulu çox maraqlıdır. Böcək, bədəninin alt tərəfində bir-birindən ayrı iki bölmədə yığılan iki kimyəvi maddəni (hidrogen peroksid və hidrokino) düşmən hücumuna uğradığı anda, yandırma otağı olaraq adlandırılan xüsusi bölmədə birləşdirər. Eyni anda bu yandırma otağının divarlarından ifraz olunan xüsusi katalizator (peroksidaz) maddənin

sürətləndirici təsiriylə, qarışıq 100°C–lik qorxunc kimyəvi silaha çevrilər. Təzyiqlə fışkırdılan bu çox isti kimyəvi maddə ilə qaynadılan düşmən təbii olaraq ovundan imtina edər.

Bu nöqtədə soruşmamız lazım olan suallar bunlardır:

1) Bökək bu iki maddənin birləşdiyində kimyəvi silah halına gələcəyini haradan bildi?

2) Bu maddələrin kimyəvi düsturunu necə meydana gətirdi?

3) Bunları öz bədəninin ifraz etməsini necə təmin etdi?

4) Bunların ayrı–ayrı otaqcıqlarda olması lazım olduğunu necə anladı?

5) Bunların reaksiyasını sürətləndirəcək katalizator düsturunu necə hesabladı?

6) Divarları yanmaz izolyasiya ilə təcrid edilmiş xüsusi otaqcıqda bunları birləşdirməzsə maddənin içində partlayacağını haradan bildi?

7) Maddəni püskürdüyündə buna təmas edən ayaqlarının yanmaması üçün bunları necə qorudu?

Bir neçə santimetr böyüklüyündəki bir bökəyin bacardığı bu əməliyyatları kimyagərlər xaricində insanlar edə bilməzlər. Kimyagərlər də öz bədənəri içində deyil, ancaq təchizatlı laboratoriyalarda edə bilərlər. Bökəyin bu cür üstün bir kimya mütəxəssisi və ya öz bədənini edəcəyi reaksiyaya görə çevirib–təşkil edəcək qabiliyyətə sahib dizayner olduğunu qəbul etmək əlbəttə ağıldan kənardır. Aydınır ki, bökək bu inanılmaz əməliyyatları, məzmununun fərqiində olmadan, yalnız bir refleks olaraq edir. Nə özündə, nə də təbiətdə bu cür üstün bir güc və ağıla sahib yoxdur. Bunun təsadüflərlə, şans əsəri və öz–özünə meydana gəldiyini iddia etmək də son dərəcə məntiqsizdir. Nə belə kompleks bir canlının, nə də canlılığın təməli olan sadə zülalın təsadüflər nəticəsi meydana gəlməsi qeyri–mümkündür.

Açıqdır ki, bu bökək, son dərəcə üstün bir məlumata və gücə sahib olan bir varlıq, yəni Allah tərəfindən yaradılmışdır. Bombardman bökəyi, digər milyardlarla yaradılmış canlı kimi, Onun sonsuz gücünün və bənzərsiz yaratmasının bir nümunəsidir.

Bombardman bökəyinə bənzər kimyəvi silahla müdafiə etmə sistemine sahib olan bir başqa canlı Qırmızı üz lü tırtıldır. Özünə hücum edən düşmənlərinə qarşı bədənində ifraz etdiyi turşu püskürdər. Skunslar və balqabaq bökəkləri də düşmənlərinə qarşı olduqca iyrəndirici qoxuya sahib

kimyəvi maddələr püskürdər. Bu çirkin və qalıcı qoxu onları düşmənlərindən qoruyur. Əlbəttə bu canlıların heç biri, eyni bombardman böcəyi kimi, fəvqəladə kimyəgər, sehri bioloq və möcüzəvi dizayner deyil, Allahın varlığının və gücünün nümunəsi olaraq yaradılmış “ayə”dir.

Burada daha çox yer verə bilmədiyimiz canlıların müdafiə etmə sistemləri, əlbəttə ki, bunlarla məhdud deyil. Olduğundan qorxunc görünən, ölü və ya yaralı təqlidi edən, zirehlər və tikanlarla təchiz edilmiş heyvanlar da təbiətdə mövcuddur. Bəziləri güclü və təhlükəli heyvanlara olan bənzərlikləriylə qorunarkən, bəziləri də saxta orqan görünüşləri ilə düşmənlərini olduqlarından daha böyük, daha təhlükəli canlılar olduqlarına inandırarlar.

Bir kəpənəyin qanadlarında özünün belə görmədiyi göz naxışlarının olması, bir təhlükə anında qanadlarını açaraq bu gözləri ortaya çıxarması, bir tırtılın düşmən hücumuna uğradığında quyruğunu düşməninə doğru çevirib şişirməsi və bunun qorxunc bir ilan görünüşü alması və bu mövzuda verilə biləcək daha bir çox nümunə, bizlərə tək bir həqiqəti göstərir. Bu canlıların heç birisi təkamülün iddialarında olduğu kimi təsadüflər nəticəsi, mutasiyalarla, təbii seleksiya ilə, milyonlarla ildə yavaş–yavaş inkişaf edərək ortaya çıxmamışlar. Bunların hər biri sonsuz elm sahibi, qüdrətli bir Yaradıcı tərəfindən, Onun varlığının bir dəlili və gücünün bir göstəricisi olaraq yaradılmışdır.

Heyvanların çoxalmasındakı sirlər

Canlıların nəsilərini davam etdirə bilmələri, sahib olduqları çoxalma sistemlərinin qüsursuz olmasıyla mümkün olmaqdadır. Ancaq təbiəti araşdırdığımızda, canlıların çoxalma sistemlərinin yalnız qüsursuz deyil, eyni zamanda fəvqəladə xüsusiyyətlər ehtiva etdiyini də görürük. Bir azdan da görəcəyimiz kimi bu fəvqəladə xüsusiyyətlərin heç birisi təkamül mexanizmləriylə açıqlana bilməz. Heyvanların balalarına göstərdikləri şəfqət, fədakarlıq kimi davranışlar isə təkamülün təbii seleksiya tərfinə onsuz da ziddir.

Kenquru

Kenquruların çoxalma sistemi digər məməlilərdən olduqca fərqlidir. Kenquru embrionu, normalda rəhmdə keçirməsi lazım olan mərhələnin bir hissəsini rəhmdən kənarında tamamlayar. Hələ bir santimetr böyüklüyündə ikən dünyaya gələn bala kenquru, inkişafını tamamlayacağı kəsəyə doğru dırmaşar. Ayaqları, üzü və bir çox üzvü hələ son halını almamışdır. Kəsəyə yerləşən bala, kəsədəki 4 məmə ucundan birinə yapışar və süd əmməyə başlayar.

Bu sırada ana yenidən cütləşmə müddətinə girər və mayalanmadan 33 gün sonra yeni bala daha doğular.

Bu vaxt kəsədə olan ilk doğan bala da xeyli böyümüşdür. Kəsəyə yeni gələn 1 santimetrlik qardaşına zərər vermədən həyatını davam etdirər.

Qısa müddət sonra aralarına üçüncü bala daha əlavə olunacaq. Beləcə kəsənin üç sakini olar: Birincisi gənc, ayaqda ot gəmirə bilən ancaq arada süd əmməyə qayıdan, ikincisi məmədən süd əmərək inkişafını davam etdirən, üçüncüsü isə ailəyə yeni qatılan baladır.

Dəyişik inkişaf müddətləri yaşayan bu üç balanın anaya asılı olmasından daha maraqlı olan, bu üç balanın da yaşlarına görə fərqli xüsusiyyətdəki südlə bəslənməsidir. Üç bala kəsədə birlikdə yaşamağa başladıklarında ana, böyüklər üçün yüksək qida dəyəri, kiçiklər üçün aşağı yağ və qida nisbətində sahib üç dəyişik süd ifraz edir. Burada diqqət çəkici bir nöqtə də hər doğan balanın özünə hazırlanan südü ifraz edəcək məməni tapa bilməsidir. Əks halda bədənində zərərli olacaq tərkibdəki südü əməcək və bəlkə də öləcək.

Bu bəslənmə sisteminin xüsusi yaradılış məhsulu olduğu çox açıqdır. Ananın bunu şüurlu olaraq tənzimləmə imkanı yoxdur. Bir heyvanın fərqli yaşdakı balalarının ehtiyac duyacaqları süd tərkibi hesablayıb hazırlaması qeyri-mümkündür. Digər tərəfdən, bu sistemin təsadüflər nəticəsində heyvanın bədənində yerləşdiyini iddia etmək çox qəribə olacaq.

Şübhəsiz kenquru bədənindən çıxan südün ayrı xüsusiyyətlərə sahib olduğunu belə bilmir. Bu fəvqəladə əməliyyat, heyvanın mükəmməl yaradılışından qaynaqlanır.

Kamuflyaj

Bəzi heyvanlar özlərini, yaşadıkları mühitə son dərəcə uyğun şəkildə yaradılan bədən quruluşları sayəsində düşmənlərindən qoruyarlar. Allahın bu heyvanlara verdiyi kamuflyaj xüsusiyyətləri olduqları mühitə o cür uyğundur ki, mövzuyla əlaqədar nəşr olunan bəzi şəkillərdə görülən canlıların bir bitki, yoxsa bir heyvan olduğunu seçə bilmək demək olar qeyri-mümkündür. Bu kamuflyajlar o qədər təsirli və ustalıqladır ki, xüsusi şəkildə planlanıb yaradılmış müdafiə etmə mexanizmi olduqları açıq şəkildə görünür.

Bəzi kəpənək növləri ilk baxışda qurumuş yarpaq sanıla biləcək formadadır. Damarlarından çürümüş bölgələrə və tonları qədər bir yarpağın sahib olduğu hər cür detallı üzərində daşıyan yarpaq bənzəri qanadlar kəpənəklər üçün mükəmməl qorunma təmin edər. Kəpənəyin bir yarpağa damarları və qurumuş hissələri belə laqeydlik edilmədən fəvqəladə şəkildə bənzəməsinə təsadüf deyib keçmək mümkün deyil. Kəpənəyin öz-özünü yarpaqlaşdırdığını qəbul etmək də eyni nisbətdə məntiqsizdir. Həqiqətdə bu kəpənək mükəmməl yaradılışla yaradılmışdır.

Bəzi quşlar və dovşanlar mövsümlərə görə dəyişən tük rənglərinə sahibdirlər. Bu heyvanlar qış aylarında dümağ paltarla örtülərkən, bahar gəldiyində torpağın və bitki örtüyünün rənginə uyğun yeni görünüşə bürünərlər. Mühitə görə rəng dəyişdirmə hadisəsi, heyvanların bədənələrində yaradılmış olan çox kompleks mexanizmlər sayəsində reallaşar. Şübhəsiz ki, heç bir heyvan yalnız "istəməklə" tüklərinin rənginin dəyişməsinə təmin edə bilməzdi. Heyvanların idarəsində olmayan bu dəyişmə, onlara böyük üstünlük təmin edər. Bu sayədə düşmənlərindən gizlənə bilərlər. Şübhəsiz, dovşanın, ya da quşun öz başına hesablayıb idarə edə bilməyəcəyi bu mükəmməl mexanizm, o heyvanı yaradan Allah tərəfindən verilmişdir.

Nəticə

Burada verdiyimiz qısa nümunələrdən aydın olduğu kimi, dünya üzərində mükəmməl şəkildə işləyən bir sistem vardır. Canlılar doğular, yaşayar və ölərlər. Bu işlərin olub bitdiyi çərçivəyə “təbiət” adını verən bəzi insanlar, bu sistemin öz başına, idarəsiz işlədiyini zənn edərlər. Ya da “ana təbiət” öz-özünü idarə edir, istiqamət verir. Halbuki təbiət adı verilən sistem şüursuz maddələr bütünüdür. İçində sığınan bütün canlıların fəvqəladə xüsusiyyətləri vardır. Heyvanların müdafiə etmələri, törəmələri, bitkilərin torpaqdan bəslənmələri, fotosintez etmələri, quşların köçləri, okean diblərindəki qaranlıq sularla yaşayan balıqların bədənlərində elektrik yaratmaları və bu səhifələrə sığdıra bilməyəcəyimiz minlərlə, milyonlarla xüsusiyyət “təbiət” deyilən sistemin şüur sahibi, sonsuz ağıl və qüdrətə sahib bir yaradıcı tərəfindən diqqətlə yaradıldığını ortaya qoyar. Bu xüsusiyyətlərin bir-birlərinə olan asılılıqları da bunların hamısının “tək bir əl”dən yaradıldığını göstəricisidir. Təbiətdəki tarazlıqlar olaraq adlandırdığımız və ancaq bir neçə örnəklə kifayətləndiyimiz bu asılılıq, mikroorqanizmlərdən ən böyük kütləli heyvanlara qədər uzanan bir zəncir meydana gətirər.

Belə mükəmməl bir sistemin təsadüflər nəticəsində ortaya çıxdığını iddia etmək son dərəcə məntiqsizdir. Milyonlarla heyvan, milyonlarla balıq və milyardlarla böcək, milyonlarla bitki növünün bu sistem içində həyatını davam etdirməsini “necə oldusa oldu, tarixdə bir gün bir amin turşusu öz-özünə meydana gəldi” kimi bir cümlə ilə açıqlamaq mümkün deyil. Bir kenqurunun üç məməsindən üç ayrı süd gəlməsi bir təsadüf deyil. Bir tırtılın arxasında şişirəndə ilan başına bənzəyən bir hissənin olması bir təsadüf deyil. Bir böcəyin iki ayrı maddəni qarışdırıb kimyəvi maddə ifraz etməsi bir təsadüf deyil. Bunların hamısı Allahın varlığının və yaradılışının işarələridir. Təmiz bir vicdan və ön mühakiməsiz bir ağılla düşünən hər kəs, bu açıq-aşkar gerçəyi görə bilər.

TƏKAMÜL NƏZƏRİYYƏSİNİN TƏNƏZZÜLÜ: YARADILIŞ HƏQİQƏTİ KONFRANSI

Elm Araşdırma Vəqfi tərəfindən 4 aprel 1998-ci il günü Camal Rəşid Rey salonunda təşkil edilən “Təkamül nəzəriyyəsinin tənəzzülü: Yaradılış həqiqəti” adlı beynəlxalq konfrans, Türkiyədə təkamül nəzəriyyəsinin ilk dəfə elmi yanaşma ilə sorğulandığı və çürüdüldüyü bir platforma oldu.

Konfransın həm ölkə içindən, həm də xaricindən çox məşhur natiqləri vardı. ABŞ Yaradılış Araşdırmaları İnstitutundan Prof. Dr. Duane Gish və Prof. Dr. Kenneth Cumming konfransa qatılmaq üçün İstanbula gəldilər. Türkiyədən də hörmətli elm adamlarından Prof. Dr. Cevat Babuna və Elm Araşdırma Vəqfini təmsilən Bahadır Güvən çıxış etdilər. Konfransı yenə Elm Araşdırma Vəqfindən İbrahim Tuncer idarə etdi. Konfransdakı danışıqların çox qısa xülasəsini aşağıda veririk...

Prof. Dr. Kenneth Cummingin çıxışının xülasəsi

Təkamül nəzəriyyəsinin təməlləri 1800-cü illərdə əvvəl Lamarck, ardından da Darwin tərəfindən atılmışdı.

Lamarck 19-cu əsrin əvvəlində ilk olaraq əhatəli təkamül nəzəriyyəsi iddiasıyla ortaya çıxmışdı. Ona görə təkamül mexanizmi “qazanılan xüsusiyyətlərin nəsildən nəsilə köçürülməsi” şəklində işləyirdi. Yəni canlıların həyatları əsnasında uğradıqları dəyişikliklər yeni nəsillərə də mesajla bilirdi. Məsələn zürafələr, əslində bir zamanlar ceyran bənzəri bir heyvan növü idilər, amma ağacların yüksək budaqlarındakı yarpaqlara çatmaq məqsədiylə etdiyi hərəkətlər boyunlarının uzanmasına səbəb olmuşdu.

Darvin, Lamarckın bu nəzəriyyəsini “təbii seleksiya” adı verilən ikinci izah ilə gücləndirdi və bu gün bildiyimiz təkamül nəzəriyyəsini ortaya atdı. Təbii seleksiya, ən sadə təyin etmə ilə, güclü və təbii mühitə ayaq uydura bilən canlıların həyatda qalması demək idi. Darvinə görə canlıların ortaq bir mənşəyi

vardı, amma Lamarckın ortaya atdığı şəkildə fərqliləşirlər və sonra da bu fərqlilik təbii seleksiya yoluyla seçilirdi.

Halbuki həm Lamarck, həm də Darwin bu iddialarını ortaya atarkən genetika elmindən xəbərsiz idilər. 1900-cü illərin başlarında genlərin və xromosomların quruluşu kəşf edildi və bunun üzərinə genetika elmi yarandı. Qazanılan xüsusiyyətlərin bir sonrakı nəsilə çatdırılamayacağı aydın oldu. Bütün bunlar Darwinin iddialarını da eyni Lamarckın nəzəriyyəsi kimi çürütmüşdü.

Bu nəzəriyyələrin tənəzzülü ilə birlikdə təkamülçülər də iddialarında düzəliş etməyə başladılar və yeni nəzəriyyələr ortaya qoymağa çalışdılar. Bu düzəliş etmələrdən biri “sintetik təkamül nəzəriyyəsi” adı verilən və mutasiyalara söykənilən nəzəriyyə idi.

Mutasiyalar canlıların genetik materialında meydana gələn zərərlər idi. Bunlar hüceyrənin nüvəsindəki DNT-yə zərər verirdilər. Xardal qazı, nitrat turşusu kimi kimyəvi maddələr, X şüaları və ya radiasiya şüaları bu zərəre gətirib yaradan başlıca faktorlar idi. Ancaq gərək DNT-nin quruluşunun araşdırılması, gərəksə mutasiyaların meydana gəlməsi təkamülçülərin iddialarını qəti olaraq rədd etmişdi.

Əvvəlcə mutasiyalar nəticəsində DNT-də “zərər” meydana gəlirdi və bunların 99%-i öldürücü xüsusiyyətdə olurdu. Təsadüfi meydana gələn mutasiyalar dəqiq olaraq canlıya zərər verirdi. Digər tərəfdən mutasiya nəticəsi DNT-yə yeni məlumatların əlavə olunması deyildi. Buna görə yeni bir orqanoid, ya da yeni bir xüsusiyyət bu şəkildə açıqlana bilməzdi.

Çox əhəmiyyətli bir nöqtə də, canlıların orqanlarının çox hissəli olduğu və bu hissələrin birinin əskikliyində orqanın işləməyəcəyi idi. Məsələn gözün funksiyasını görməsi üçün sahib olduğu qırxa yaxın orqanoidlərin bir yerdə və mükəmməl şəkildə çalışması lazımlı idi. Bu hissələrin hamısı bir anda mutasiyayla meydana gəlməsi isə qeyri-mümkün idi.

Son olaraq da meydana gələn bir mutasiyanın bir sonrakı nəsilə köçürülə bilməsi üçün törəmə hüceyrələrində meydana gəlməsi zəruri idi. Bir insanın bədəni, məsələn gözü mutasiya nəticəsində orijinal formasından uzaqlaşa bilərdi, amma bunun sonrakı nəsillərə keçməsi mümkün deyildi.

Bütün bunların göstərdiyi nəticə isə, canlılığın təsadüflərlə ortaya çıxmasının və “bioloji qəza” olaraq təyin edə biləcəyimiz mutasiyalarla inkişafının qeyri-mümkün olduğu idi. Canlılar çox kompleks strukturlara sahib

idilər və bu qədər kompleks bir sistem, ancaq şüurlu bir yaradılışla ortaya çıxa bilərdi. Təkamül bu həqiqəti gizləmək istəyir, amma elm tərəfindən israrla yalanlanırdı. Bu isə, Allahın varlığının və yaradılışının açıq dəlili idi.

Prof. Dr. Duane Gishin çıxışının xülasəsi

Canlıların mənşəyini araşdırmaq üçün müraciət edilə biləcək ən konkret dəlillər, fosil qeydləridir. Çünki təkamül həqiqi olsaydı, bu müddəti təsdiqləyəcək yüz milyonlarca “ara-keçid forması”nın olması lazım idi. Yəni məsələn bir onurğasızdan (daha ibtidai) bir onurğalıya (daha kompleks) təkamülləşmə müddətində, çox sayda yarı onurğalı–yarı onurğasız canlının yaşamış olması lazım idi. Halbuki bu gün əlimizdə bunlara aid bir tək fosil belə yoxdur.

Digər tərəfdən, əgər Yaradılış həqiqətsə, hər heyvan və bitki növünün, bir növdən digər bir növə keçid forması meydana gətirmədən, tək və mükəmməl bir quruluşda meydana gəldiyinin dəlilləndirilməsini gözləmək lazımdır. Pişiklər həmişə pişik, itlər həmişə it, meymunlar həmişə meymun və insanlar həmişə insan olmalıdırlar. Necə ki, dünya üzərindəki canlılığın ilk izləri, Kembri dövrü adı verilən zaman diliminə aiddir. Fosil qeydlərində canlılar bu dövrdə “birdən–birə” ortaya çıxırlar. Pre–Kembri (Kembri əvvəli) dövrə aid həyati fosil mövcud deyil.

Başlanğıcda ümid etdiyi fosillərin heç cür tapıla bilmədiyini görəncə, fosil qeydləri və nəzəriyyəsinin bir–birləriylə əsassızlığını açıqlamaq üçün Darvinin tapdığı həll, fosil qeydlərinin çox əksik olduğunu iddia etmək olmuşdur. Halbuki indi Darvinin dövründən bəri 130 il keçdi və fosil qeydləri çox miqdarda artdı. Bu gün 250.000 fərqli növün fosili əlimizdə mövcuddur, ancaq vəziyyət başlanğıcdan çox fərqli deyil. Hələ Darvinin tapılmasını ümid etdiyi fosillərdən iz yoxdur.

Fosil qeydlərindəki bu böyük boşluq qarşısında, təkamülçülər müxtəlif fosilləri bəzi zorakı və təhrif etmələrlə ara-keçid forması olaraq tanıtdılar. Bunların ən məşhurlarından biri “Təkamülçülərin ən sevdiyi fosil” olaraq təyin olunan arxeopteriks idi. Təkamülçülər bunun sürünən–quş arasındakı keçid forması olduğunu iddia etdilər, ancaq bir müddət sonra bu canlıdan daha əvvəlki dövrlərdə yaşamış quşlar olduğu ortaya çıxınca bu iddia da çökmüş

oldu. Ən çox qarşıya qoyulan ara-keçid forması nümunələrindən biri olan at silsilələri isə müxtəlif tarixlərdə yaşamış dəyişik heyvanların böyüklük və dırnaq sayına görə düzülməsindən başqa bir şey deyildi. Sudan quruya keçidin dəlili olaraq təqdim edilən Coleacanth balığı nümunəsi də 1930-cu illərdə okeanlarda tutulunca ədəbiyyatdan çıxarıldı. Onsuz da bir canlının “sudan quruya” və ya “qurudan havaya” keçərək mühitə uyğunlaşma təmin etməsi bir çox istiqamətdən qeyri-mümkün idi.

İnsanın mənşəyi

Təkamülçülərin “meymunla insan arası keçid forması” olaraq açıqladıkları Australopithecus aferensis (Donald Johnsonun “Lucy” adını verdiyi fosil ən məşhurdur) ingilis anatomiyaçı Sally Lord Zuckerman və anatomiya professoru Charles Oxnard kimi məşhur təkamülçülərin kitablarında belə yalnız bir meymun olaraq xatırlanmaqda idi. İnsan ilə əlaqə qurulması isə qeyri-mümkün idi. Əvvəlcə Australopithecus cinsi, insan kimi iki ayağı üzərində getmirdi. Bəzi hərəkətlər üçün (məsələn bir budaqdan meyvə qoparmaq) qısa həmişə iki ayaq üzərinə qalxması, onun insan olduğu mənasını vermirdi. Dövrümüzün paleontologiya araşdırmaları isə bunun artıq soyu tükənmiş bir meymun cinsi olduğunu təsdiqləyir.

Təkamülçülərin “insanın təkamülü” iddialarındakı son parçalar, “Homo erectus” olaraq təsnif edilmiş olan Pithecanthropus Erectus (Yava adamı), Sinantropus Pekinesis (Pekin adamı) və Neandertaldır. Bunların tarixi, Eugene Dubois adlı Hollandiyalı bir elm adamı ilə başlayır.

Dubois insanın meymundan təkamülləşərək gəldiyinə, və bunun Asiyada bir yerlərdə olduğuna özünü inandırmışdı. 1891-ci ildə İndoneziyanın Yava adasında əvvəl bir kəllə sümüyü və bunu tapdığı yerdən 15 m. uzaqda bir bud sümüyü tapdı. Ardından tapıntılara 3 ədəd diş əlavə olundu. Dubois bunların tək bir canlıya aid olduğunu iddia etməklə kifayətlənmədi, 900 cc. olaraq hesabladığı kəllə sümüyündən yola çıxaraq ibtidai meymun və bud sümüyündən yola çıxaraq da dik yeriyən insan növü olduğunu ortaya atdı. Bu səbəblə bu varlığa “Homo erectus” (dik yeriyən insan) adını verdi. Əlbəttə bu “fikir” təkamülçü kütlələrdə sevinclə qarşılandı və qüvvətlə müdafiə olundu.

Lakin Dubois belə, bir müddət sonra özünün də razılaşmadığı və fikrinin bir meymuna aid olduğunu düşündüyünü etiraf etdi. Bir çox elm adamı da bunun Pithecanthropus növü meymuna aid kəllə sümüyü olduğu mövzusunda birləşdilər.

İkinci nümunə Pekin adamı, 1920-ci illərdə Pekinə 25 mil uzaqlıqdakı Zhonkondien bölgəsində olan tək bir diş fosilindən törədilmişdi. Bir anatomiya professoru olan Dr. Davidson Black, başqa bir tapıntıyı gözləmədən bu dişin "Sinanthropus Pekinensis" adını verdiyi insan bənzəri bir varlığa aid olduğunu elan etdi. Bunun ardından aparılan qazıntılarda bir çox fosilin daha tapıldığı iddia edildi, ancaq iki ədəd diş xaric bütün qalıqlar 1941–1945 illəri arasında itkin düşdü. Heç biri bir daha tapıla bilmədi. Buna görə Pekin adamı iddiaları yalnız təkamülü müdafiə edən bəzi kəslərin ifadələrinə və bir ədəd dişə söykənillə bildi. Təbii olaraq da elmi etibarlılığı son dərəcə şübhə içində qaldı.

Təkamülçülərin bir başqa dəlil olaraq təqdim etdikləri və Neandertal adamı olaraq adlandırılan fosillər isə təkamülçülər tərəfindən "yarı meymun–yarı insan" olaraq tanıtılmasına baxmayaraq tam bir insan xüsusiyyəti göstərirdi. Neandertal iki ayağı üzərində yeriyirdi və kəllə həcmi də müasir insanınkindən belə çox idi. Bu, Avropada yaşamış fərqli bir insan irqi idi və "əgər tərəş olub, yuyunsa, kostyum geysəydi bizlərdən çox fərqi olmayacaqdı". Digər tərəfdən təkamülçülərin ara–keçid forması olaraq göstərdikləri Ramapithecusun da bir oranqutan olduğu isbat edilmişdi.

Yəni, qısaca, təkamülçülərin insan–meymun arasındakı keçid forması olaraq göstərdikləri fosillərin hamısı, ya soyu tükənmiş və ya hələ də yaşamaqda olan meymun növlərinə, ya da xüsusi bəzi insan irqələrinə aid idi. Dünya üzərində heç bir zaman yarı insan–yarı meymun bir canlı yaşamamışdı. Bu canlılar, yalnız təkamülçülərin təxəyyülündə və bu təxəyyülünə söykənən düzəldikləri şəkil, ya da maketlərdə var olmuşlardı.

Təkamül saxtakarlıqları

Bu mövzuda ən bilinən nümunələr Piltdaun adamı və Nebraska adamıdır.

Piltdaun Adamında müasir bir meymunun çənə sümüyü ilə bir neçə diş bir insan kəllə ilə birləşdirilmiş və guya fosil, kimyəvi maddələrlə köhnəldilmişdi. 1912-ci ildə düzəldilən bu saxta fosil on illər tərəfindən

təkamülün ən böyük dəlili sayıldı. Ancaq 1949-cu ildə “British Museum”dan Kenneth Oakley, flor testi adı verilən yeni bir yaş təyin etmə metodunu Piltdaun adamı üzərində istifadə edincə həqiqət ortaya çıxdı. Kəllə 500 il əvvəl ölmüş bir insana, çənə sümüyü də yeni ölmüş bir meymuna aid idi. Dişlər də bir insana aid imiş təəssüratı vermək məqsədiylə sonradan əlavə olunmuşdu.

Nebraska adamı nümunəsində isə, 1922-ci ildə olan bir tək dişə söykənən bir iddia ortaya atılmış, hətta bu “yarı meymun–yarı insan” varlığın ailəsi və istifadə etdiyi alətlər belə çəkilmişdi. Ancaq 1927-ci ildə bu dişin aid olduğu fosilin digər hissələri də tapıldı. Fossil Prosthennops adı verilən yabanı Amerikan donuzunun soyu tükənmiş bir cinsinə aid idi. Bunun ardından Nebraska adamının və ailəsinin bütün yenidən bərpaları ədəbiyyatdan çıxarıldı.

Beləcə Prof. Gish, deyə nümayiş etdiyi çıxışının sonuna gəldiyində təkamülçülərin heç bir tutarlı iddia ortaya qoymadıkları, iddialarını dəstəkləyən heç bir fosil qeydi tapılmadığı və təkamülün elmdən uzaq bir “inanc” olduğu aydın olmuş oldu.

Prof. Dr. Cevat Babunanın çıxışının xülasəsi

Konfransın üçüncü natiqi, Türkiyənin hörmətli elm adamlarından biri olan ginekoloq Prof. Dr. Cevat Babına idi. Prof. Babuna, pozitivist və materialist fəlsəfələrin iflası haqqında ümumi bir izah etdikdən sonra, öz mütəxəssislik sahəsi olan həyatın başlanğıcı mövzusunda girdi. İnsan həyatının ana rəhmində necə doğulduğunu və inkişaf etdiyini çox detallı şəkildə açıqlayan Prof. Babuna, bu fəvqəladə müddətin çox üstün bir ağılın və planlamanın məhsulu olduğunu vurğuladı.

Prof. Babunanın çıxışının ana fikrini, kişi və qadındakı çoxalma sistemlərinin bir–birlərinə tam uyğunlaşma təmin edəcək şəkildə yaradıldıqları meydana gətirirdi. İki ayrı mərkəzdə ifraz olunan sperma və yumurta, bir–birlərinə o cür uyğun idilər ki, bunların eyni yaradıcı iradə tərəfindən dizayn edildikləri çox açıq idi. Prof. Babuna, “sperma rəhmdə qarşılaşacağı mühiti necə bilir, bu mühitə görə necə özünü hazırlamışdır, yumurta özünə çatacaq olan spermanı necə olur ki, əvvəldən tanıyar” kimi suallar soruşaraq, bütün çoxalma sisteminin şüurlu bir yaradılışın məhsulu olduğunu isbat etdi.

Prof. Babuna verdiyi məlumatların, son ayların, hətta son həftələrin məlumatları olduğunu söylədi və elmin çatdığı bu son nöqtələrin, Yaradıcının üstün ağılının göstəricisi olduğunu ifadə edərək sözlərini nöqtələdi.

MADDƏNİN ARDINDAKI BÖYÜK SİRR

Ətrafını ağıl və vicdan yoluyla izləyən insan fərqi var ki, kainatdakı hər şey şüurlu olaraq edilmiş, yaradılmış varlıqlardır. Yaxşı bəs, bütün bu şeylər kim tərəfindən yaradılmışdır?

Açıqdır ki, kainatın hər nöqtəsində özünü müəyyən edən “yaradılmışlıq”, kainatın özünün məhsulu ola bilməz. Məsələn bir böcək öz-özünü var etmiş ola bilməz. Günəş sistemi öz-özünü yaradıb-təşkil etmiş ola bilməz. Bitkilər, insanlar, bakteriyalar, qırmızı qan hüceyrələri, kəpənəklər öz özlərini yaratmamışlar. Bu şeylərin “təsadüfən” ya da “öz-özünə” meydana gəlməsi kimi bir ehtimalda haqqından danışmaq mümkün deyil.

Bu səbəbdən bu nəticəyə gələ bilirik: Gözümüzlə gördüyümüz hər şey yaradılmışdır... Ancaq gözümüzlə gördüyümüz varlıqları heç biri də “yaradıcı” ola bilməzlər. O halda, Yaradıcı, gözümüzlə gördüyümüz hər şeydən başqa və fərqli bir varlıqdır. Özü görünməyən, lakin mövcud olan hər şeyin özünün varlığını və xüsusiyyətlərini göstərən bir varlıq.

Məhz Allahın varlığını tanımayanların sapdığı nöqtə də buradadır. Bu kəslər özlərini, Allahı gözləriylə görmədikləri müddətcə, Onun varlığına iman etməməyə şərtləndirmişlər. Çünki onlara görə, bütün kainatı örtən, sonsuz qədər uzanan bir maddə yığını vardır və Allah bu maddə yığınının heç bir yerində deyil. Minlərlə işıq ili uzağa da getsələr, Allah ilə qarşılaşmayacaqlar. Bu səbəblə Allahın varlığını rədd edirlər.

Ancaq bu vəziyyətdə kainatın hər yerində açıq-aşkar görünən “yaradılmışlıq” xüsusiyyətini gizlətmək, kainatın və canlıların yaradılmamış olduğunu sözdə isbat etmək vəziyyətində qalarlar. Təkamül nəzəriyyəsi, əvvəlki səhifələrdə toxunduğumuz kimi, bu mövzudakı nəticəsiz çırpınışların məşhur bir nümunəsidir.

Allahı inkar edənlərin təməl yanılması, əslində Allahın varlığını inkar etməyən, ancaq səhv Allah inancına sahib olan bir çox insan tərəfindən də paylaşılır. Cəmiyyətin əksəriyyətini meydana gətirən bu kəslər, hər yanda görünən “yaradılmışlıq” nümunələrini rədd etməzlər, ancaq Allahın “harada” olduğuna dair maraqlı batil inancları vardır: Çoxu Allahın “göydə” olduğunu sanar. Şüur altındaki düşüncəyə görə, Allah çox uzaqlardakı bir planetin arxasında oturur və çox nadir olaraq “dünya işlərinə” qarışar. Ya da heç

qarışmaz; kainatı bir dəfə yaratmış və buraxmışdır, insanlar öz qədərlerini özləri çəkərlər...

Başqa insanlar Quranın Allahın “hər yerdə” olduğuna dair xəbərini eşitmişlər, lakin bunun mənasını tam olaraq anlaya bilməmişlər. Şüur altındaki düşüncə, Allahın radio dalğaları, ya da görünməz, hiss edilməz bir qaz kimi maddələri əhatə etdiyi şəkliyədir.

Halbuki bu düşüncə və başdan bəri saydığımız, Allahın “harada” olduğunu heç cür anlaya bilməyən (bəlkə də buna görə ONU inkar edən) düşüncələr, ortaq bir səhvə söykənirlər: Heç bir təmələ söykənməyən bir ön mühakiməni mənimsəyir, ondan sonra da Allah ilə əlaqədar olaraq zənlərə qapılırlar.

Nədir bu ön mühakimə?..

Bu ön mühakimə maddənin varlığı və mahiyyəti ilə əlaqədardır. Və əgər bunu aşsa bilsək, çox böyük və təsir edici bir həqiqətlə qarşılaşarıq. İrəliləyən səhifələrdə Quranın işarə etdiyi bu böyük gerçəyi izah etməyə çalışacağıq.

Elektrik siqnallarından ibarət olan dünya

“Xarici dünya” olaraq təyin olunan şey, əlin hiss etdiyi, gözün gördüyü, dilin daddığı, burnun iylədiyi, qulağın eşitdiyindən ibarətdir. Qısaca, “xarici dünya” haqqındaki bütün məlumatlarımızın qaynağı beş duyğularımızdır. Doğumumuzdan etibarən bu duyğulara bağlı olduğumuz üçün “xarici dünya”nın, hissiyatlarımızın bizə tanıtdığından fərqli ola biləcəyini heç düşünməmişik. Kainatın eynilə bizim qəbul etdiyimiz kimi olduğuna elə şərtlənmişik ki, bu mövzunu müzakirəni belə gərəksiz görürük.

Halbuki, bu gün bir çox elm sahəsində aparılan araşdırmalar, klassik kainat və maddə anlayışını yıxaraq son dərəcə fərqli anlayışı özü ilə gətirmiş, hisslərimiz və qəbul etdiyimiz dünya ilə əlaqədar ciddi şübhələrin meydana gəlməsinə səbəb olmuşdur.

Əvvəlcə bilinməsi lazım olan həqiqət budur: Beynimizdə “xarici dünya” olaraq yaranan anlayış, yalnız elektrik siqnallarının beyində yaratdığı bir təsirdir. Rəngin qırmızılığı, taxtanın sərtliyi, üstəlik ananız, atanız, ailəniz,

sahibi olduğunuz bütün mallar, eviniz işiniz və bu kitabın sətirləri yalnız və yalnız elektrik siqnallarından ibarətdir.

İstəsəniz əvvəl bunun texniki izahına nəzər salaq. Bildiyimiz kimi xarici dünyanı qəbul etməmizə yarayan beş duyğumuz vardır. Bunların hamısı da əslində eyni prinsiplə işləyərlər; beyinə elektrik siqnalları göndərərlər. Mövzunu açıqlamaq üçün əvvəlcə, xarici dünya haqqında bizə ən çox məlumat verən duyğu olan “görmə”dən danışaq.

“Necə görürük?” sualına veriləcək cavab ümumiyyətlə “təbii ki, gözümüzlə görürük” olar. Ancaq vəziyyət çox da elə deyil. Görmə hadisəsi olduqca mərhələli bir şəkildə reallaşar.

Cisimdən gələrək gözə daxil olan işıq dəstələri (fotonlar), bir silsilə əməliyyatdan sonra elektrik siqnalına çevrilər və beyinə elektrik siqnalı olaraq çatarlar. Əməliyyatın bura qədər olan hissəsi demək olar ki, hər kəs tərəfindən bilinər. Amma ümumiyyətlə diqqətlərdən qaçan nöqtə budur: Xarici dünyadakı işıq ilə beynin qəbul etdiyi şey, eyni şey deyil. Yəni görmə mərkəzinə işığın özü deyil, elektrikli bir məlumat çatar. Görürəm deyərkən, əslində zehnimizdəki elektrik siqnallarını seyr edərik və bildiyimiz bütün kainatı bir neçə cm^3 böyüklüyündəki görmə mərkəzinin içində hiss edərik.

Bu səbəblə, xarici dünyanı görən mərkəz, göz deyil, beyindəki görmə mərkəzidir. Və beyinə gedən şey işıq deyil, elektrikvari məlumatdır. Onsuz da beyin işığa qarşı izolyasiyalıdır; içi qapqaranlıqdır. Bu səbəblə də işığın özü ilə əlaqədə olması mümkün deyil.

Eşitmə qəbulu da eyni şəkildə işləyər: Eynilə gözün çalışma sistemində olduğu kimi, səs dalğalarının elektrikvari nüsxəsi çıxarılır və səs beyinə bu şəkildə çatdırılır. Həmçinin işıq dalğalarında olduğu kimi, səs dalğalarının da beyinə çatması mümkün deyil. Çünki beyin səs dalğalarına qarşı da izolyasiya olunub.

Digər duyğu orqanları da eyni sistemlə işləyər. Dad, qoxu və toxunma duyğuları, dildə, burunda, ya da dəridə deyil, beyində yaşanarlar.

“Xarici dünya” beynimizin içində meydana gəlir

Yuxarıda izah etdiyimiz fiziki həqiqətlər bizi mübahisə edilməz bir nəticəyə gətirər: Bizim gördüyümüz, toxunduğumuz, eşitdiyimiz və adına “dünya” ya da “kainat” dediyimiz şey, yalnız və yalnız beynimizdə yaranan siqnallardır.

Bu səbəbdən, məsələn meyvə yeyən biri, əslində meyvənin beynindəki qəbulu ilə ünsiyyətdə olar, əslilə deyil. İnsanın “meyvə” deyərək xarakterizə etdiyi şey, meyvənin forması, dadı, qoxusu və sərtliyinə aid elektrikvari məlumatın beynində hiss edilməsindən ibarətdir.

Bu vəziyyətdə hisslərimizin bizə tanıtdığı “xarici dünya”, beynimizdəki elektrikvari nüsxələrdən ibarətdir. Beynimiz həyatımız boyunca bu nüsxələri qiymətləndirər. Məhz biz, beynimizdə meydana gələn bu nüsxələrə maddənin əslilə deyərək yanırıq.

Yanırlıq, çünki hisslərimizlə maddənin əslilə heç vaxt ünsiyyətdə ola bilmərik. Buna görə də, zehnimizdə “xarici dünya”nın əslilə gördüyümüzə heç vaxt əmin ola bilmərik.

Monitorla yaşayan insan

Bu izah etdiklərimizi daha asan aydın olar hala gətirmək üçün bir nümunə verək. Doğulduğu andan etibarən bir evdə yaşayan, bu evin xaricinə heç çıxmamış, hətta evin xaricini heç görməmiş bir insan düşünün. Evin heç bir pəncərəsi, açılabilən qapısı olmadığını fərz edin. Bu insanın xarici dünya ilə olan tək əlaqəsinin də bir monitor olduğunu düşünün. Deyək ki, bu monitorda hər gün müxtəlif insanların görünüşləri və danışmaları meydana gəlsin. Dünyanın fərqli ölkələrindən fərqli kəslər, bu monitor vasitəsilə bu insana mesajlar göndərsinlər, ona qısa televiziya verilişləri ilə bağlansınlar.

Bu tip bir vəziyyətdə olan insan, xarici dünyanı yalnız monitorda seyr etdiyi mesajlarla tanıyacaq. Monitorda meydana gələn özünü ilə danışan insanları dostu olaraq qəbul edəcək. Məsələn özünə tez-tez dostca mesajlar göndərən iyirmi adam varsa, dünyada iyirmi ayrı dostu olduğunu düşünəcək. Bu yoldaşlarının öz ölkələri, evləri və ətrafları haqqında verdiyi məlumatları öyrənəcək, bəlkə bunların monitordakı görünüşlərini seyr edəcək və bu sayədə xarici dünya haqqında məlumat əldə edəcək. Hətta bəlkə də özünü izləyən bir

kamera vasitəsilə monitordakı insanlarla qarşılıqlı danışmaq imkanı əldə edəcək, dostlarıyla ekran vasitəsilə söhbət imkanı tapacaq.

Ancaq bu insan böyük bir yanılma içində ola bilər. Niyə?... Çünki monitorda izlədiyi insanların “əslini” heç bir zaman görməmişdir. Çöldən yalnız bir sıra elektrik siqnalları gəlir və bunlar da monitorda insan görünüşü və səsi olaraq meydana çıxır. Amma bu elektrik siqnallarının mənşəyi, heç ümid etməyi tam fərqli bir qaynaq da ola bilər.

Məsələn bu insan, dünyada deyil, Mars planetində qurulmuş kiçik bir kosmos bazasında yaşaya bilər. Monitorda izlədiyi ölkələr, şəhərlər, evlər, insanlar; bunların hamısı bir ssenari ola bilər. Əksinə, bu kimi bir planetin ortasındakı ölü bir vadidə qurulmuş kiçik bir baza, özündən başqa bir neçə texniklə yaşayış ola bilər. Monitor vasitəsilə danışdığını sandığı dostları isə, yenə tamamilə xəyali insanlar ola bilərlər. Bəlkə də monitorun içində kiçik bir kompüter vardır və bu kompüter əvvəldən yazılmış təsvirləri nizamlı olaraq qəhrəmanımıza göstərir. Hətta, bu kompüter “interaktiv” bir sistem işlədə bilər: Yəni qəhrəmanımızın danışdıqlarını qəbul edib, sonra da yaddaşındakı görüntü və səsləri bu danışdıqlara uyğun olaraq yenidən hazırlaya bilər. Bu vəziyyətdə bütün görüntülər, bir “virtual həqiqət”dir.

Qısacası, haqqında danışılan insan, tamamilə süni və xəyali bir dünyada yaşaya bilər. Çünki ona çatın məlumatlar, yalnız bir elektrik siqnalıdır. Monitorda gördüyü insanların əslini, ya da ona təsvir edilən dünyanın əslini heç bir zaman görə bilməz. Xarici dünya sandığı şey, bir kompüterə əvvəldən yazılmış olan, özünün reaksiyalarına görə yenidən hazırlanan və ona nizamlı olaraq göndərilən elektrik siqnallarından başqa bir şey deyil.

Beynin meydana gətirdiyi kainat

Yuxarıdakı nümunədə təsvir etdiyimiz insanın vəziyyəti, əslində hamımızın içində olduğu vəziyyətdir. Çünki biz də həyatımız boyunca bizə gələn “elektrik siqnalları” ilə, yəni hisslərlə ünsiyyətdə oluruq. Bunlar beyində şərh olunur və xarici dünya beynin içində hazırlanır. “Xaricdə” nə olduğunu isə əsla bilmərik.

Üstəlik, “xarici dünya” dediyimiz şeyi necə qəbul etdiyimiz, tamamilə bizim qəbul etməmizə, yəni beynimizə görə etdiyi şərhə bağlıdır. Bu səbəblə, “xarici dünya” tamamilə nisbi anlayışdır.

Bunu açıqlamaq üçün yenə yuxarıdakı monitor nümunəsinə müraciət edək. Nümunədə üç təməl element vardır: Monitora gələn elektrik signalı, bu signalı aydın ola bilən təsvirə çevirən monitor və görüntünü izləyən adam. Görüldüyü kimi signal ilə adam arasındakı vasitəsi, monitordur. Qəhrəmanımız, monitor signalı necə şərh edirsə, elə qəbul edər. Məsələn əgər monitor ona çatan elektrik signalını görüntü deyil də, dalğa boyu olaraq ekrana ötürməyə nizamlıdırsa, bu dəfə göndərilən signal bir insan görüntüsü olaraq deyil, kompleks qrafik olaraq ekrana əks olunacaq. (Ürək atışlarını göstərən xəstəxanalardakı elektrokardiografiya cihazı kimi.)

Yəni signal tək başına bir şey ifadə etməzlər, şərh olunmaları lazımdır. Şərh edən isə monitordur və bunu müəyyən bir şəkildə edər. Ancaq bu şərh tamamilə nisbidir.

Bu vəziyyət, hisslərlə ünsiyyətdə olan, ancaq bu hissləri beynimizin şərh sayəsində mənalı hala gətirən bizlər üçün də keçərlidir. Beynimizin bizə çəkdiyi dünyanın içində yaşayırıq. Beynimiz ona gələn elektrikvari hissləri mənalı görüntülərə çevirər. Halbuki gerçəkdə, kainatda nə gördüyümüz, təyin etdiyimiz kimi işıq, nə eşitdiyimiz kimi səs və nə də qəbul etdiyimiz kimi istilik mövcuddur. Duyğu orqanlarımız, beynimizə bir sıra hisslər çatdırır və bunlar beyində nisbi şərhələrə səbəb olur.

Eyni şey digər hisslər üçün də keçərlidir. Məsələn səs qəbulu: “Xarici dünya”dakı səs dalğalarını məsələn bir simfoniya çevirən əslində beynimizdir. Yəni musiqi, beynimizin meydana gətirdiyi qəbuldur. Eyni şəkildə rəng qəbulunu ələ ala; rəngləri görərkən əslində gözümüzdə çatan yalnız fərqli dalğa uzunluqlarıdır. Bu fərqli dalğa uzunluqları rənglərə çevirən yenə beynimizdir. Məsələn; almanı qırmızı görməmizin səbəbi almanın əks etdirdiyi dalğa boyunun beynimiz tərəfindən qırmızıya çevrilməsidir. Yəni əslində nə alma qırmızı, nə səma mavi nə də ağaclar yaşıldır. Onlar, yalnız biz elə qəbul etdiyimiz üçün elədirlər. Qavramaq, qəbul edənə bağlıdır.

Heyvanların fərqli şəkillərdə və fərqli rənglərdə görməsi, qəbulun qəbul edənə bağlı olduğunun bir başqa dəlilidir. Bir at üçün səma mavi deyil, bozdur. Arılar insanların tərsinə ultrabənövşəyi şüalarını da görürlər və buna görə tam fərqli rənglər qəbul edirlər. Timsahlar, itlər və tarla siçanları üçün isə hər şey

ağ-qaradır. Heyvanlar yalnız rəngləri deyil, şəkilləri də insanlardan fərqli qavrayarlar.

Bu vəziyyət qarşısında, təbii olaraq ilk düşünməmiş lazımlı olan şey, “insanların gördükləri doğrudur, yoxsa heyvanların gördükləri” sualıdır. “İnsanın və ya heyvanın gördüyü ən doğrudur” demənin hər hansı bir dayağı ola bilməyəcəyi ortada olduğuna görə, ən doğru izah, qəbul edilən obyektin mütləq həqiqətindən əmin ola bilməyəcəyimizdir.

Digər bir deyişlə, varlıqlara yüklədiyimiz bütün xüsusiyyətlər, “xarici dünyada” deyil, içimizdədir.

Yaxşı o zaman “xarici dünya”dan geriyə nə qalar ki?...

Kəllə sümüyümüzün içində yaşayırıq?

Bu həqiqətin altından təkrar xətt çəkək: Bir cismi bizə “var” dedirdən, o cismə aid görmə, toxunma, eşitmə kimi hisslərin bizdə meydana gəlməsidir. Ancaq bu hisslər, cismin özünə aid xüsusiyyətlər deyil, zehnimizin o cismə yüklədiyi xüsusiyyətlərdir. Yəni görmə və eşitmə kimi istilik, soyuqluq, sərtlik, yumşaqıq, dad alma, ya da ağrı kimi bütün hisslərimiz “xarici dünya”da olan şeylər deyil, zehnimizdə meydana gələn təsirlərdir.

Bu səbəbdən, hər obyekt sadəcə qavramağın cəmi olduğuna, qavramaq isə sadəcə zehində var olduğuna görə, “xarici dünya”nın yalnız hisslərdən ibarət olduğunu söyləyə bilərik. Yəni tanıdığımız dünya, zehnimizin içində olan, onun çəkdiyi, səsləndirdiyi və rəngləndirdiyi, qısacası zehnimizin meydana gətirdiyi bir dünyadır və bizim əmin ola biləcəyimiz tək dünya da budur.

Bu vəziyyətdə “xarici dünya” dediyimiz şeyin maddi varlığı da şübhəli bir hala gəlir. Çünki ünsiyyətdə olduğumuz kainat, maddi varlıqlar kainatı deyil, qavramaq kainatıdır. Hisslərin maddi qarşılıqları olduğunu isə əsla isbat edə bilmərik. Eyni, monitorun özünə müxtəlif insanların adıyla göstərdiyi görüntülərin, həqiqətən o insanlara aid olduğunu əsla isbat edə bilməyəcək olan nümunəmizdəki insan kimi...

Bunu müşahidə etmək də mümkündür. Süni olaraq yaradılan xəbərdarlıqlar nəticəsində, çöldə hər hansı maddi həqiqət yox ikən, beynimiz əsl qədər həqiqi və canlı maddi dünya meydana gətirə bilər.

Məsələn hər cür elektrik signalın yazıla bildiyi çox inkişaf etmiş qeydetmə cihazı düşünək. Əvvəl hər hansı məkana aid bütün məlumatları (bədənin görünüşü, səslər, xarici mühit və s.) elektrik signalına çevirərək bu cihaza köçürək. İkinci olaraq beyninizi bədəninizdən ayrı bir yerdə yaşada bildiyinizi düşünək. Son olaraq qeydetmə alətini sinir funksiyası yerinə yetirəcək elektrodlarla beyinə bağlayaq və əvvəldən yazılmış məlumatları beyinə çatdıraq. Bu vəziyyətdə, özünüzü süni olaraq meydana gətirilən bu məkanın içində yaşamış kimi hiss edərsiniz. Yalnız beyindən ibarət olduğunuzu anlamanız isə heç bir zaman mümkün olmaz. Çünki beynimizin öz içində bir dünya meydana gətirməsi üçün lazımlı olan, həqiqi bir dünyanın mövcudluğu deyil, yalnız (süni ya da həqiqi) xəbərdarlıqların olmasıdır.

Bu səbəbdən bütün həyatımız da süni hisslərin cəmi ola bilər. Yəni kainat dediyimiz şey, bir xəyaldan ibarət ola bilər.

Necə ki, bizə bunu feili olaraq göstərən yuxu kimi açıq nümunə də vardır.

Yuxudakı dünya

Yuxunuzda hadisələr tamamilə sizin idarəniz xaricində inkişaf edər. Nə yeri, nə zamanı, nə də ssenarini siz təyin etməzsiniz. Yuxunuzun bir yerlərində özünüzü birdən hadisələrin içində görürsünüz. Dəyişik məntiq hörgüləri, aydın olmayan təbiət qanunlarıyla qarşı-qarşıya qalmanıza baxmayaraq bunlar sizə heç də qəribə gəlməz.

Sizin üçün həqiqət, əllə tutulan, gözlə görülən şeylərdir. Halbuki yuxuda da “əlinizlə tutar, gözünüzlə görürsünüz”, amma həqiqətdə nə əliniz vardır, nə gözünüz, nə də görülüb-tutulacaq bir şey. Açıq şəkildə aldanarsınız.

Yaxşı bəs, həqiqi həyatla yuxunu ayıran nədir? Həqiqi həyatın davamlı olub, yuxunun hissə-hissə olması, ya da yuxuda fərqli səbəb-nəticə əlaqələrinin olması? Bunlar təməldə əhəmiyyətli fərqlər deyil. Çünki nəticədə hər iki həyat da beynin içində meydana gəlir.

Yuxu əsnasında həqiqi olmayan bir dünyada rahatlıqla yaşaya biliriksə, eyni şey çox yaxşı içində olduğumuz dünya üçün də keçərli ola bilər. Yuxudan oyandığımızda həqiqi həyat dediyimiz daha uzun bir yuxuya başladığımızı düşünməməyə mane olacaq heç bir məntiqli səbəb yoxdur. Yuxunu xəyal, dünyanı həqiqi saymamızın səbəbi, vərdişlərimiz və ön mühakimələrimizdən başqa bir şey deyil.

Beyin də bir qavrayış deyil?

Bura qədər izah etdiyimiz kimi, yaşadığımız dünyanın beyində meydana gəldiyinə şübhə yoxdur. Amma əsl əhəmiyyətli sual burada ortaya çıxar. Əgər bütün gördüklərimiz və yaşadıklarımız eyni yuxu kimi maddi həqiqətə söykənən görüntülərdirsə, bu görüntülər necə meydana gəlir?

Bu görüntülərin qaynağının beynin kəşf edilməmiş bir funksiyası olduğunu deyirlər bəzən. Buna görə yuxu, yaddaşın, necə olduğu aydın ola bilməyən bir şəkildə “yaratdığı” bir şeydir. Qısacası “beyində bu görüntüləri göstərən kimdir?” sualına, əslində heç bir dəlil olmadığı halda “beynin özü” cavabı verilir.

Halbuki, əgər “xarici dünya”nın, bu “xarici dünya”ya bədənimizi də daxil edirik, bir görüntülərin hamısı olduğunu anlayırıqsa beynimizi də bu “xarici dünya”dan ayrı qiymətləndirə bilmərik. Beynimiz də bu görüntülərin bir parçasıdır.

Yuxu ilə əlaqədar bir nümunə mövzunu daha yaxşı açıqlaya bilər. Yuxunu, indiyə qədərki izahatlara uyğun olaraq, beynimizin içində seyr etdiyimizi düşünək. Yuxuda xəyali bədənimiz olacaq. Xəyali qolumuz, xəyali vücudumuz, xəyali gözümüz və də xəyali beynimiz. Yuxu əsnasında bizə “harada görürsən?” kimi bir sual verilsə, verəcəyimiz cavab “beynimdə görürəm” olacaq. Beynimizin harada və necə bir şey olduğu soruşsalar, xəyali əlimizlə xəyali kəllə sümüyümüzü tutub “beynim bu kəllə sümüyünün içindəki bir kilodan bir az daha ağır ət parçasıdır” cavabı verəcəyik.

Amma ortada beyin yoxdur, xəyali kəllə sümüyü və xəyali beyin vardır. Görünüşü görən, yuxudakı xəyali beyin deyil, ondan daha “kənarda” olan bir varlıqdır.

Yuxudakı mühitlə həqiqi həyat dediyimiz mühit arasında hər hansı fiziki fərq yoxdur. Elə isə, bizə həqiqi həyat dediyimiz mühitdə, “harada görürsən?” sualı soruşduqda da yuxarıdakı nümunədəki kimi “kəllə sümüyümüzün içindəki ət parçasında” cavabını vermənin fərqli mənası yoxdur.

Beyni analiz etdiyimizdə qarşımıza, digər canlı orqanizmlərdə də olan zülal və yağ molekulları kimi molekulardan daha fərqli material çıxmaz. Yəni beyin dediyimiz ət parçasında, görüntüləri meydana gətirəcək, şüuru meydana gətirəcək, qısacası “mən” dediyimiz şeyi yarada biləcək bir şey yoxdur.

Görən, beynin daha “arxasında”dır və ondan daha fərqli bir varlıqdır.

Bu “varlıq”, görən, hiss edən, düşünən bilən, sevən bilən, qorxa bilən, ağıl və şüur sahibi, özünə “mən buyam” deyən bir mənlik verən varlıqdır. Bu varlıq “canlı”dır və nə maddə, nə də görüntü deyil.

Bu səbəbdən hiss edən, görən, düşünən və “mən” dediyimiz şeyi bədənin xaricində axtarışımız lazımdır. Din bu “mən”i ruh olaraq ifadə edir. “Xarici dünya” dediyimiz şey, bu ruh tərəfindən seyr edilən xəyaldır. Necə yuxudakı bədənimizin və xarici dünyanın maddi həqiqəti yoxsa, içində yaşadığımız kainatın və sahib olduğumuz bədənin də maddi həqiqəti yoxdur.

Həqiqi olan şey, ruhdur. Maddə isə, yalnız ruhun gördüyü hisslərdən ibarətdir.

Həqiqi mütləq varlıq

İndiyə qədər izah edilənlər, çox böyük bəzi həqiqətlərin başa düşülməsini təmin edir.

Əvvəlcə ortaya çıxan həqiqət, maddənin öz başına müstəqil bir varlığı olmadığıdır. Maddə bir hiss olduğuna görə, “süni” bir şeydir. Yəni bu qəbulun bir başqa güc tərəfindən edilməsi, daha açıq bir ifadə ilə yaradılması lazımdır. Həm də davamlı olaraq. Əgər davamlı bir yaratma olmazsa, maddə dediyimiz qəbul etdiyimiz hisslər də yox olar gedər. Bu, bir televizor ekranında görüntünün davam edə bilməsi üçün, yayımın da həmişə davam etməsi kimidir.

Bu səbəbdən, içində yaşadığımız bütün maddi kainatı, yəni qavramanın hamısı yaradan və davamlı yaratmağa davam edən üstün bir Yaradıcı olmalıdır.

Bu Yaradıcı, bu cür görkəmli yaradılış sərgilədiyinə görə bunu mütləq bir məqsədə istiqamətli olaraq etməlidir. Bu məqsədi bizə öyrətməsini gözləməmiş isə ən məntiqli nəticədir. Eyni Yaradıcının bizə verdiyi məntiqli düşünmə qabiliyyəti, bu nəticəyə çatmamızı təmin edər.

Necə ki, o Yaradıcı, bizə özünü tanıdar. Yaratdığı qavrama hissləri kainatın içində bir də kitab yaratmışdır və bu kitab yoluyla bizə Özünü, kainatı və bizim mahiyyətimizi tanıdar. O Yaradıcı Allah, Kitabının adı isə Qurandır. Quranın bizə öyrətdiyi ilk həqiqət isə, Allahın kainat dediyimiz bütün bu hissləri yaratdığı, bütün bu qavramanın hakimi və sahibi olduğu və bütün bu qavramanı “əhatə etdiyi”dir.

Bir ayədə, **“göylərdə və yerdə nə varsa hamısı Allahındır. Allah, hər şeyi əhatə edəndir”** (Nisa surəsi, 126) deyilərək bu sirr bizə verilir. **“Hara dönsəniz Allahın üzü oradadır. Şübhəsiz Allah əhatə edəndir, biləndir”** (Bəqərə surəsi, 115) ayəsi də, Allahın tək mütləq varlıq olduğunu və hər yerdə tək Onun var olduğunu xəbər verir.

Göylərin və yerin, yəni kainatın sabit və qərarlı olmadığı, yalnız Allahın yaratmasıyla bədən tapdıqları və O yaratmağı dayandırdığında yox olacaqları isə, bir başqa ayədə belə ifadə edilir:

**Həqiqətən, Allah göyləri və yeri tərپənməsinlər deyər, tutub saxlayır.
Əgər tərپənsələr, Ondan başqa onları heç kəs tutub saxlaya bilməz.
Həqiqətən də, O, Həlimdir, Bağışlayandır. (Fatır surəsi, 41)**

Bu həqiqət qarşısında, “Allah haradadır?” şəklindəki klassik problemin cavabı da açıq şəkildə müəyyən olar.

Girişdə də ifadə etdiyimiz kimi, insanların çoxu, Allahın qədrini haqqıyla təqdir edə bilmədiklərindən, ONU göylərdə bir yerlərdə olan və dünya işlərinə çox qarışmayan bir varlıq olaraq təxəyyül edər. Bu məntiqin təməli, kainatın bir maddələr bütünü olduğu, Allahın da bu maddələrin “xaricində”, uzaq bir yerlərdə olduğu şəklindədir. Bəzi dinlərdəki Allah inancı da bu istiqamətdədir.

Halbuki, indiyə qədər araşdırdığımız kimi, maddə qavrayışdan ibarətdir. Belə olduqda da, Allahın maddə birliyinin “xaricində” olması kimi bir şey haqqında danışmaq ola bilməz. Allah ancaq “hər yerdə”dir və “hər şeyi əhatə edir”. Qurandakı **“Şübhəsiz Rəbbin insanları ətraflı əhatə etmişdir”** ifadəsi (İsra surəsi, 60) bu həqiqəti xəbər verir.

“Xarici dünya” dediyimiz kainat isə (buna öz bədənimiz də daxildir), Allah tərəfindən yaradılan bir hissələr və anlayışlar cəmindən başqa bir şey deyil. Allah bunları davamlı olaraq yaradar. Necə yuxumuzda bizə heç bir maddi həqiqəti olmayan yuxular göstərsə, “oyanıq” olduğumuz zaman da yenə heç bir maddi həqiqəti olmayan hissələr göstərir.

Bunları seyr edərkən, yəni həyatımızı sürərkən də, bizə ən yaxın olan varlıq, hər hansı qavrayış deyil, Allahın özüdür. Quranda bəhs edilən **“and olsun, insanı biz yaratdıq və nəfsinin ona nə vəsvəsələr verməkdə olduğunu bilərik. Biz ona şah damarından daha yaxınıq”** (Qaf surəsi, 16) ayəsinin sirri də bu həqiqətdə gizlidir.

Allah, Cənnət və Cəhənnəmi də yenə eyni elmlə yaradacaq, bir yuxudan oyanar kimi bizləri dünya həyatından axirətə keçirəcək. O zaman insan, dünyanın bir hissələr cəmi, ya da “ilgim” olduğunu daha yaxşı anlayacaq. Amma edilməsi lazım olan düşünmək və Allahın varlığını indidən qavramağa çalışmaqdır.

Çünki Allahı inkar edən və bir “qavrayış”dan ibarət olan maddi dünyaya aludə olanların axirətdəki vəziyyətləri aşağıdakı ayədə bildirildiyi kimi olacaq:

Kafirlərin əməlləri səhradakı ilğıma bənzəyir ki, susamış kimsə onu su hesab edər. Ona yaxınlaşdıqda isə onun heç nə olduğunu görər. O öz yanında Allahı tapar. O da onun cəzasını verər. Allah tez haqq–hesab çəkəndir. (Nur surəsi, 39)

NƏTİCƏ

Bu kitab boyunca araşdırdığımız məlumatlar, bizlərə, materialist fəlsəfənin və bu fəlsəfənin ən əhəmiyyətli dayağı olan təkamül nəzəriyyəsinin aldatma olduğunu göstərir. Allah vardır, var olan hər şeyi O yaratmışdır və onların varlıqlarını davam etdirmələri də yenə Onun diləməsi ilə mümkün olur. O, bütün kainatın və bütün canlıların Sahibi, Hakimi və Rəbbidir.

Hər şey Allahın iradəsinə boyun əymiş olduğu üçün də, insanın, özündən qorxacağı, kömək gözləyəcəyi, mədət umacağı, ya da razılığını axtaracağı olan yeganə mərcək, Allahdır. Bir başqa ifadə ilə, onun tək ilahı Allahdır və Ondan başqa heç bir ilahı da yoxdur.

İnsan bilməlidir ki, Allah vardır və yeganə mütləq varlıq Odur. Bütün maddi dünya, bizim yaxında çürüyəcək olan bədənlerimiz daxil, Onun diləməsiylə varlıq tapan bir kölgə varlıqdır. Biz insanların yeganə qurtuluşu isə, Ona iman etmək, Onu xatırlamaq və Onun bizə göstərdiyi yola tam təslimiyyətlə tabe olmaqdır.

Diləyən ONA təslim olar və əbədi qurtuluşa qovuşar.

ƏDƏBİYYAT

- 1) Ali Demirsoy, Kalıtım ve Evrim, Ankara: Meteksan nəşriyyat 1984, səh. 61.
- 2) a.k.ə.
- 3) Fabbri Britannica Bilim Ansiklopedisi, cild 2, sayı 22, səh. 519.
- 4) Richard B. Bliss, Gray E. Parker, Origin of Life, California: 1979, səh. 14.
- 5) S. L. Miller, "Production of Amino Acids Under Possible Primitive Earth Conditions", Science, sayı 117, 1953, səh. 258.
- 6) Kevin McKean, Bilim ve Teknik, sayı 189, səh. 7.
- 7) Philip H. Abelson, "Chemical Events on the Primitive Earth", National Academy of Science Proceedings, sayı 55, 1965, səh. 1365.
- 8) J. P. Ferris, C. T. Chen, "Photochemistry of Methane, Nitrogen, and Water Mixture As a Model for the Atmosphere of the Primitive Earth", Journal of American Chemical Society, cild 97, sayı 11, 1975, səh. 2964.
- 9) Stanley Miller, Molecular Evolution of Life: Current Status of the Prebiotic Synthesis of Small Molecules, 1986, səh. 7.
- 10) Charles F. Davidson, "Geochemical Aspects of Atmospheric Evolution", National Academy of Science Proceedings, sayı 53, 1965, səh. 1200.
- 11) R. T. Brinkman, "Dissociation of Water Vapor and Evolution of Oxygenic the Terrestrial Atmosphere", Journal of Geophysical Research, cild 74, sayı 23, 1969, səh. 5366.
- 12) Richard B. Bliss, Gray E. Parker, Origin of Life, California 1979, səh. 25.
- 13) Richard Dickerson, "Chemical Evolution", Scientific American, cild 239, sayı 3, 1978, səh. 74.
- 14) Richard B. Bliss, Gray E. Parker, Origin of Life, California 1979, səh. 25.
- 15) S. W. Fox, K. Harada, G. Kramptiz, G. Mueller, "Chemical Origin of Cells", Chemical and Engineering News, 22 iyun 1970, səh. 80.
- 16) Frank B. Salisbury, Doubts about the Modern Synthetic Theory of Evolution, səh. 336.
- 17) Ali Demirsoy, Kalıtım ve Evrim, Ankara: Meteksan nəşriyyat 1984, səh. 39.
- 18) Homer Jacobson, "Information, Reproduction and the Origin of Life," American Scientist, yanvar 1955, səh. 121.
- 19) Reinhard Junker, Siegfried Scherer, "Entstehung Gesiche Der Lebewesen", Weyel, 1986, səh. 89.
- 20) K. Dose "The Origin of Life: More Questions Than Answers" Interdisciplinary Science News, sayı 13, 1988, səh. 348.
- 21) Paul Auger, De La Physique Theorique a la Biologie, 1970, səh. 118.

- 22) Sir Fred Hoyle, Nature, 12 noyabr 1981, səh. 148
- 23) The Mystery of Life's Origin: Reassessing Current Theories Philosophical Library, 1984 səh. 211–212
- 24) Hoimar von Ditfurth, Dinazorların Sessiz Gecesi, 2–ci kitab, Tərcümə: Veysel Atayman, 2–ci nəşr. İstanbul: Alan nəşriyyat, mart 1995, səh. 64.
- 25) a.k.ə., səh. 65.
- 26) Ali Demirsoy, Kalıtım ve Evrim, Ankara: Meteksan nəşriyyat 1984, səh. 94.
- 27) George Wald, The Origin of Life: In the Physic and Chemistry of Life, New York: Simon & Schuster, səh. 12.
- 28) Meydan Larousse, cild 9, səh. 21.